

NORSK TIDEND

Framhald av **Fedraheimen** og **Den 17de Mai**

JENTER SOM KAN > 8-9

– Eg hadde lyst til å skriva om jenter eg kjenner, seier den bokaktuelle NRK Superprofilen **Ingunn Thon**.

NYNORSK NYTT > 6-7

– Før har ein nok vore for rigid, seier VG-redaktør **Gard Steiro**, som opnar opp for nynorsk på redaksjonell plass.

TIDLEG KRØKAST > 10-11

– Språk er grunnlag for all læring, seier **Petter Steen jr.**, rådgjevar ved skulekontoret i språkkommunen Sveio.

Syng på siste verset

Det kvenske språket er i ferd med å gå i grava.

Kjem førstehjelpa for seint? > **14-17**

Gje mannen ein medalje!

» Det er ikkje kvar dag eg jublar for ei sak om fedmeoperasjonar på VG Nett. Fredag 10. mars var ein slik dag. Og dagen etter stod det trykt svart på kvitt då me også i papir-avisa kunne lesa: «No kan «verdas tyngste kvinne» smila igjen».

» Som sjefredaktør i Bergens Tidende feira Gard Steiro Ivar Aasen-jubileet i 2013 med ei heil nynorskutgåve. Til ellevill nynorsk-jubel. Ikkje lenge etter at han tok over jobben som sjefredaktør i Verdens Gang, kjem nyheita om at han vil mjuka opp det redaksjonelle nynorskforbødet i Noregs største tabloidavis. Det fortener applaus!

» VG-journalist Jostein Matre si sak om den egyptiske kvinna er kanskje ikkje ein tematisk tungvektar, men eit viktig lodd på vekt-skåla for nynorsken. Det er prov for ei godt gøymd hemmelegheit, som me nynorskbrukarar har visst lenge: at nynorsk ikkje berre eignar seg i dikt. Som også Årets nynorskbrukar, etterretningssjef Morten Haga Lunde har vist, er nynorsk eit effektivt språk som kan formidle kva det måtte vere; tunge rapportar, stor litteratur, humor, handlleister og tabloide nyheiter.

» Det er mykje som vitnar om at dei språklege haldningane i vestlandshovudstaden Bergen er i ferd med å snu. At Hordaland Høgre kjempa mot å fjerna eksamen og karakter i sidemål er eit prov på dette. Det ser ut til at Steiro har teke med seg dei gode haldningane over fjellet til hovudstaden. Eg kryssar fingrane for at dette positive språksynet er smittsamt, slik at Are Kalvø i framtida ikkje vert den einaste som får skriva fast på nynorsk i Aftenposten.

ANDREA RYGG NØTTVEIT

Utgiveven av Noregs Mållag

Avisa blir redigert etter Redaktørplakaten.

Tilskrift: Lilletorget 1, 0184 OSLO

Redaktør: Andrea Rygg Nøttveit, andrea@framtida.no, tlf. 481 40 342

I redaksjonen: Hege Lothe, Erik Grov

Heimeside: www.nm.no

Abonnement: 250 kroner per år

Utforming: Språksmia AS smia@spraksmia.no

Nynorsk lønn

EI AV DEI BESTE sidene ved å vere mållagsleiar, er at du får sett mange delar av landet som du truleg elles ville ha forsaka for heilt andre himmelstrok. Dei aller fleste stadene eg har vore, ligg naturleg nok i randsonene der nynorsken er pressa og det gjeld å vise musklar, som i Rogaland og på Nordmøre. Nå i mars har eg endeleg også fått møte hyggelege målfolk i det nynorske kjerneområdet – i Førde og på Sandane arrangerte Sogn og Fjordane fylkesmållag ved Torleik Stegane seminar om nynorsk i næringslivet.

DAGEN FØR VESTLANDSTUREN var eg i den lokale Kiwi-butikken der eg bur i Fredrikstad. Som om det skulle vere ein del av «nynorsk-i-næringslivet»-opplegget mitt, hadde butikkeigarane i Plankeby'n sett ut ein stor utstillings-stand for Lerum-produkt midt i sjappa. På slike står det som kjent: «Ekte vare smakar best» og «Utan tilsett sukker». Så kom min gamle lærar-venn Bjørn ruslande med handlekorga, og eg kunne ikkje dy meg for å gjere eit eksperiment.

– Du Bjørn, ser du noko spesielt med denne utstillingsgreia her? spurde eg.

– Ne-eei, sa han Bjørn, – det er vel kanskje det der, da?

Han hadde oppdaga eit Nora-glas som var plassert blant Lerum-glasa.

– Men ser du ikkje at all denne reklamen er på nynorsk, da? sa eg.

Bjørn kika ein gong til, og først da såg han det.

– Åja, sa han.

BJØRNS REAKSJON VAR ei lissepasning for meg når eg skulle halde innlegga mine i Førde og på Sandane. Den viste at folk generelt har vant seg til nynorsk i samfunnet nå. Eg trur nynorskfolk har lett for automatisk å drive «sjølvensur» andsynes bokmålsfolk. Det er litt for lett å tenke at dei som framleis legg dansk skrift til grunn for skrivinga si, blir plaga av å sjå nynorsk. (Det er kanskje ikkje rart at ein tenker slik, gudane skal vite at pressa framleis har nok av sure oppgulp om nynorsken, både frå dyrlegar og vanlege kverulantar.) Men så er det altså slik at fleirtalet ikkje legg spesielt merke til at det er nynorsk, ein gong.

Det trur eg er fordi folk i heile Noreg er vande med å sjå nynorsk nå etter kvart, ikkje minst takk vere filmtækstinga til NRK. Om du spør ein person etter at hen har sett ein krimepisode, om det var teksta på bokmål eller nynorsk, så har dei rett og slett ikkje lagt merke til det.

EIN ANNAN INNLEIAR på seminara i Sogn og Fjordane, Einar Måseide, kunne fortelje at gjennom ein lang karriere som forsikringsagent i Trøndelag, så hadde han ikkje fått ein einaste negativ kommentar på at det skriftlege materialet han gav kundane, var på nynorsk. Om dei sa noko, så var det at dei syntest det var fint. Kundane stolar på ein person som tør å vere seg sjølv, og i forsikringsbransjen er det ekstra viktig å inngi tillit.

DET NÆRE SAMBANDET mellom nynorsk og identitet kom også tydeleg fram blant andre som snakka om nynorsk og næringsliv på seminara i Sogn og Fjordane. Ei av dei var Mona Steiner Brekkan, som fekk Noregs Mållags nynorskstipend i 2015 og brukar nynorsken aktivt i marknadsføringa av mange produkt med utgangspunkt i Basthaugen Gard på Radøy i Nordhordland.

MAGNE AASBRENN

Leiar i Noregs Mållag

EIT VELDIG SPENNANDE innslag på seminara kom frå Frydenbø Bil, eit bergensfirma som har tre filialar i Sogn og Fjordane. Der kunne regiondirektør Lars Endre Gimmestad fortelje at dei brukar nynorsk aktivt og medvite i annonseringa. Ekstraarbeidet dei må gjennomføre da, inneber ekstra kostnader, men det blir meir enn vege opp med at det bygger opp om kundeloyaliteten. – Skal vi få ei tett tilknytning til marknaden, må vi ha noko som styrker forholdet, sa Gimmestad. – Bruk av nynorsk er difor blitt ein naturleg del av strategien vår og knyter oss nærare til kundane. Nynorsk er også eit klart og tydeleg språk. I all marknadsføring er det viktig at kunden forstår det vi prøver å formidle.

FOR MANGE NÆRINGSDRIVANDE som vil nytte nynorsk, kan det bli naudsynt å ta ein strid med

er seg

Illustrasjon: Kjartan Helleve,

«kjeden» som ligg bak og på autopilot produserer alt reklamemateriell på bokmål. Frydenbø har tatt den kampen, og nå angrar tydelegvis ingen av partane på det.

Eit synleg resultat av denne politikken hos bil-firmaet, er at i nynorskavisene i fylket finn du heil-sides, profesjonelt laga annonsar for noko så handfast som bilar. For den jamne lesaren styrker dette inn-trykket av at nynorsk ikkje berre er eit «kulturspråk», men òg eit språk som kan nyttast i praksis når større summar skal skifte eigar. Det er nett i næringslivet bruk av nynorsk har eit stort utviklingspotensial.

EIT FINT HJELPEMIDDEL for dei som vil nytte nynorsk ved kjøp og sal, er elles heftet «Blest» som blei produ-sert av Ulstein Mållag i 2014. Her finn ein framlegg til annonsar, råd for å unngå vanlege feil og ikkje minst ei ordliste. Kva heiter «høstens mote» på nynorsk? «Haustmoten» så klart. Heftet kan tingast frå Skrivar-stova til Noregs Mållag.

NÆRINGSDRIVANDE SOM VIL gå over til nynorsk, må vere budde på eit oppgjær med «strigla marknads-folk» som Firda tidend kallar motstanden. Men når den striden er overstått, ventar auka kundelojalitet.

Og forresten - nynorskannonsane til Frydenbø blir laga av eit reklamebyrå i Moss – så der fekk vi også

eit prov på at nynorskkunnskapar gir jobb og inntekt over heile landet, altså eit argument for sidemåls-undervisning.

Så er det vel kanskje dei som vil kritisere meg denne gongen for at eg har gått for langt i å drive tekstreklame for namngitte firma? Vel, til den inn-vendinga har eg berre eitt svar – og det står i over-skrifta her.

“ Næringsdrivande som vil gå over til ny-norsk, må vere budde på eit oppgjær med «strigla marknadsfolk». Men når den striden er overstått, ventar auka kundelojalitet.

» SAGT

Hei VG! Hva kommer det av at dere står så hardt på å bruke ny-norsk? Det er mange som ikke forstår nynorsk.

Reaksjonane på VG-saka
«No kan «verdast tyngste kvinne» smila igjen», lét ikkje venta på seg.

Nynorsk luktar ulikt i ulike me-dium. Behovet for å halde seg for nasen ser i alle fall ut til å vere avhengig av kanalen.

Torgeir Dimmen lurar på om verda står til påske når VG har publisert ei sak på nynorsk, som ikkje handlar om nynorsk.

... både nynorskbrukarar og bokmålsbrukarar treng å sjå at nynorsk kan brukast til alle slags saker, ikkje berre til lesarinnlegg, dikt, helgekommentar ved Are Kalvø og i intervju med Jon Fosse.

Torgeir Dimmen slår eit slag for nynorsken i VG.

Hvordan skal jeg kunne gjøre job-ben min som bystyrerepresentant når jeg må pløye gjennom opptil 2000 sider på nynorsk på en uke! ?

Terje Storm Unheim i Ålesund Frp fryktar eit «babelsk godstog»

I tillegg kjem størrelsen på det per-sonlege rommet faktisk også an på kor nært ekvator ein har vakse opp, viser undersøkingar. Jo nærare ekvator, jo mindre personleg rom har ein behov for. Det er kanskje unødvendig å seie, men Noreg ligg ganske langt frå ekvator.

Nynorskpraktikant Ragna Bogsnes Hegge er ein stolt seteokkupant

...e vett at rettskrivinga mi langt ifrå er riktig, men et rettskrivings-pogram på datamasjinen min forvirrer meg fullstendig! Det pogrammet kan nemlig ikkje ver-neverdig frolandsdialekt!

Frolendingen Gonder på sistesida til Frolendingen

Jeg legger om dialekten fordi jeg ikke har tålmodighet nok til å vente på at østlendingene skal forstå hva jeg sier.

Sjolvhjelpsforfatter Anne-Gunn Halvorsen har måtta ta drastiske grep i eige liv

«Bli med i Poetisk Sakteparti. Vi går til val på at fortida er ei mogleg framtid.»

Dagsavisen dekkjer alle landsmøte denne våren

Poetisk Sakteparti vil ha pålegg om at dei som vil ha kjærleik, må ta ungkarane først, ikkje dei alle-reie gifte. Gir færre skilsmisser.

Poetisk Sakteparti nyttar Twitter for å fremma hjartesakene sine

Til sides: Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) fekk med seg landsmøtet i partiet på å programfeste avvikling av sidemålskarakteren.

Foto: Berit Roald / NTB scanpix / NPK

Vil framleis fjerne sidemålskarakteren

LYTTA IKKJE: Protestane frå Vestlands-Høgre hjelpte ikkje: Landsmøtet i Høgre gjekk inn for at partiet skal arbeide for å fjerne eksamen og standpunkt-karakter i sidemål.

Fylkeslaga i Hordaland og Sogn og Fjordane er ueinige med moderpartiet i spørsmålet om sidemålskarakter i norskfaget. Begge ønskjer dei å halde på karakteren i skriftleg sidemål. Men fleirtalet på landsmøtet ville det annleis.

Programvedtaket på landsmøtet 9.-12. mars vart slik: «Høyre vil redusere antall karakterer i norskfaget fra tre til to, én for muntlig og én for skriftlig norsk.»

– Eg er litt skuffa, men vi har jo sett kva veg vinden blæs, seier fylkesleiar Vidar Grønnevik i Sogn og Fjordane Høgre til NRK etter vedtaket.

– Vi hadde forventet og håpt å halde oppe karakteren slik han er i dag.

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H), som òg var leiar for komiteen som utarbeidde forslaget til nytt partiprogram, trur på si side det vil vere til gagn for nynorsken om karakteren i skriftleg sidemål blir lagd vekk.

– Om ein er opptatt av nynorskens ve og vel, er det ingenting som tyder på at språkpolitikken dei siste tretti åra har gitt fleire nynorskbrukarar. Dessutan er eg redd for at vi kvart år utdannar 10.000 elevar som ikkje blir glade i nynorsk. Det burde ein vere, seier Isaksen.

Kjærleiken til nynorsk skal kome gjennom lesing, litteratur og språkforståing.

Leiar Magne Aasbrenn i Noregs Mållag gler seg over at nynorskoppisjonen i partiet fekk markert seg tydeleg på landsmøtet, men er skuffa over at landsmøtet ikkje ville sikre nynorsken gjennom eigen sidemålskarakter.

– Når fleirtalet i Høgre vil fjerne sidemålet, fjernar dei kunnskap om kulturarv, identitet, språk og kultur både frå bokmåls- og nynorskelevar. Dei over 75 000 elevane som veks opp med nynorsk hovudmål, treng å møte til dømes lærarar, prestar og juristar som òg kan nynorsk. Høgre sin politikk fjernar denne kompetansen frå samfunnet, seier Aasbrenn.

(@NPK)

Sogn og Fjordane ønskjer seg Språkrådet

Viss Språkrådet også skal flytte ut av hovudstaden, er Sogn og Fjordane villige til å ta det imot.

– Fylket vårt bør setje seg som mål å få Språkrådet hit, seier fylkesmann i Sogn og Fjordane **Anne Karin Hamre**, til avisa Firda.

Fylkesmannen ser altså moglegheiter til å sikre Sogn og Fjordane fleire utflytte statlege arbeidsplassar enn dei Fredskorps- og NVE-stillingane som konkret var aktuelle då regjeringspartia og Venstre la fram planane sine.

På lista over oppgåver, funksjonar og einingar som blir planlagde eller vurdert omlokaliserte, står også Språkrådet, som i dag har 34 tilsette. Kulturdepartementet skal i 2017 vurdere om denne eininga skal lokaliserast utanfor Oslo.

– Dette er ei eining det kan vere verd å kjempe for å få hit til Sogn og Fjordane. Vi har høgskulemiljø i både Sogndal og Førde. Dei fagmiljøa vi har, rekrutterer godt og har høg stabilitet. I tillegg har vi eit sterkt nynorskmediemiljø i Førde, som også inkluderer Nynorsk mediesenter og Nynorsk avissenter. Kommunikasjonane er gode, og administrasjonsmiljøa i fylket er godt trene i å jobbe desentralt og bruke IKT, seier Hamre. (©NPK)

– Nei til reklame på engelsk

Eit fleirtal av befolkninga synest reklame retta mot nordmenn bør vere på norsk, går det fram av ei ny gransking frå Språkrådet. 57 prosent av befolkninga meiner at all reklame bør vere på norsk, og fleirtalet har ikkje tru på at engelsk marknadsføring i Noreg fremjar sal.

Skal kårare årets nynorskjournalist

1. april er fristen for å kome med framlegg om kven som skal få Kulturdepartementet sin årlege nynorskpris for journalistar. Prisen vert delt ut under Dei nynorske festspela i Ørsta 30. juni i år. Målet med prisen er å fremje bruk av nynorsk i media og å ære ein dyktig journalist som brukar ein levande og god nynorsk. Prisen er på 50.000 kroner og eit norsk kunstverk.

Vil pakke i Den ku

– Me meiner at me no har det klart beste partiprogrammet for nynorsk, seier fylkesleiar for Sogn og Fjordane SV.

På landsmøtet 17.-19. mars fekk Vibeke Johnsen, fylkesleiar og stortingskandidat for Sogn og Fjordane SV, med seg partiet på eit forslag om at Den kulturelle skulesekken (DKS) skal ha eit breitt tilbod av kulturproduksjonar på nynorsk, saman med ei rekkje forslag for å styrkje nynorsken i opplæringa (sjå faktaboks).

Føremålet med forslaget er at barn og unge skal bli eksponerte for nynorsk gjennom kultur, også i bokmålsområde, forklarar Johnsen.

– Me meiner ein må vera medviten når ein kjøper inn produksjonar til Den kulturelle skulesekken, at ein også tenkjer språkpolitisk.

Sviktar ikkje: Vibeke Johnsen er stortingskandidat og fylkesleiar for Sogn og Fjordane SV.

Foto: SV

Ka meir nynorsk kulturelle skulesekkjen

» SV OM NYNORSK

Nynorskpunkt i arbeidsprogrammet til SV for 2017–2021:

- ▶ alle elevar skal møte både nynorsk og bokmål tidleg i skuleløpet
- ▶ undervisning, karakter og obligatorisk eksamen i hovudmål og sidemål både i ungdomsskulen og studieførebuande vidaregåande opplæring
- ▶ elevane i ungdomsskulen skal få rett på opplæring i hovudmålet og rett til å høyre til i eiga målformgruppe («Odda-modellen»)
- ▶ nynorsk språkstimulering i barnehagen i nynorskområde, og sikra at barnehagelærarutdanninga gjev studentane god kompetanse i både nynorsk og bokmål
- ▶ sikra at lærarutdanningane gjev tilstrekkeleg kompetanse til dei som skal undervise i nynorsk som hovudmål og sidemål
- ▶ norskopplæringa for vaksne innvandrarak skal skje på nynorsk i nynorskkommunar

Elevane møter sakens nok bokmål, seier ho.

Forslaget kom frå eit mindretal i landsstyret, og hadde støtte frå mellom andre partileiar Audun Lysbakken. Sjølv om fleirtalet i landsstyret i utgangspunktet var imot, fekk forslaget trygt fleirtal på landsmøtet.

VIL IKKJE STÅ ÅLEINE

DKS er finansiert av tippemidlar og ligg under den statlege etaten Kulturtanken, men det er kommunane og fylka som kjøper inn kulturproduksjonar til sine skular.

Guro Kleveland, kommunikasjonsleiar i Kulturtanken, skriv i ein e-post

at det finst mange produksjonar på nynorsk i skulesekkjen allereie, men har ikkje oversikt over kor mange.

Ho fortel samstundes at det ikkje finst nokon språkpolitiske føringar eller mål for DKS i dag.

– Det er aktørar rundt om i landet som lagar og leverer produksjonar til ordninga Den kulturelle skulesekkjen, ikkje vi i Kulturtanken, peikar Kleveland på.

DEBATT BLEI STOPPA

I førsteutkastet til nytt arbeidsprogram føreslo eit mindretal i programkomiteen ei kursendring for SV i språkpolitikken, då dei gjekk inn for å fjerna eksamen og karakter i sidemål.

Då førsteutkastet blei lagt fram, stod det opphavleg at fleirtalet gjekk inn for å svekkja sidemålet, noko som vekte oppsikt blant målfolket. Dette viste seg å vera feil.

Forslaget blei uansett stoppa i partiorganisasjonen, og var ikkje oppe til debatt under landsmøtet, etter kva Framtida.no forstår.

RUNAR BJØRQVIK MÆLAND
Framtida.no

Etterretnings- sjefen er Årets nynorskbrukar

– Det har alltid vore viktig for meg å halde på identiteten min ved å nytte mitt eige talespråk. Etter kvart som eg har fått leiande stillingar i Forsvaret, har eg også lagt vinn på å nytte nynorsk i offentleg kommunikasjon, seier prisvinnar Morten Haga Lunde i ei pressemelding frå Nynorsk kultursentrum.

Sjef for Etterretningstenesta, generaløytnant Morten Haga Lunde, får prisen «for å gi bruk av nynorsk den autoriteten som trengst på eit område som har vore mindre språkleg mangfaldig enn resten av samfunnet.»

Prisen, som i år vert delt ut for 17. gongen, går til ein person eller institusjon som gjennom sitt føredøme eller praktiske

Foto: Forsvaret

Målmedveten: Morten Haga Lunde frå Os i Hordaland er generaløytnant i Forsvaret og sjef for Etterretningstenesta frå 1. januar 2016.

arbeid gjer det lettare å vere nynorskbrukar, eller som skaper større allmenn forståing for nynorsk.

Styret i Nynorsk kultursentrum hadde i år 38 kandidatar å velje mellom, men hadde ikkje problem om å samle seg om tildelinga.

Lunde la nyleg fram rapporten «Fokus 2017. Etterretningsstenesta si vurdering av aktuelle trygging utfordringar». I tillegg er nettsida Forsvaret.no/fokus på nynorsk, noko som ifølgje Ottar Grepstad er alt anna enn sjølvsgat.

– I statistikkane for bruk av nynorsk i offentleg kommunikasjon har Forsvarsdepartementet dei fleste åra vore ein av verstingane. Det skal mykje til for å gi ein pris til nokon for at dei følgjer norsk lov, men språkleg jamstilling i offentleg forvaltning er eit leiaransvar. Lunde er eit lysande døme på kva som skjer når leiarar tek det ansvaret og gir bruk av nynorsk ein autoritet som ikkje kan drøftast eller bortforklarast, seier direktør i Nynorsk kultursentrum, Ottar Grepstad.

Prisen er på 100 000 kroner og eit grafisk blad av Arne Nøst som blir delt ut under opningshøgtida for Dei nynorske festspela i Ørsta 29. juni. Lunde kjem til å gi prissummen til ei verdig føremål.

– Me har vore for rigide, seier VG-sjef **Gard Steiro**.

Opnar opp for meir nynorsk i VG

LANDETS STØRSTE AVIS har frå før godkjent bruk av nynorsk på debattplass, i enkelte bokmeldingar av nynorske bøker og i enkelte saker som har handla om nynorsk. Men saka om verdas tyngste kvinne, som er skriven av nyhendejournalist Jostein Matre, skal vera den første vanlege nyhendesaka som er skriven på nynorsk i VG sidan starten i 1945.

– Saka var eit lite eksperiment, fortel Gard Steiro, ansvarleg redaktør i VG, når Framtida.no klarer få tak i han etter han har vore i USA ein tur.

– Tanken er å mjuka opp språkreglane i VG.

IKKJE SIDESTILLING – VG har som ambisjon å vera ei nyhendeavis for heile landet. Då må det òg vera rom for nynorsk i nyhendejournalistikken, seier Gard Steiro.

I ein digital tidsalder, når VG òg kan tenkja seg å bruka redaksjonelt stoff frå andre, er det naturleg å opna for nynorsk, legg han til.

Det blir ikkje noka radikal omlegging i VG og sidestilling mellom nynorsk og bokmål, men ei oppmjuking, ifølgje Steiro.

– Men det er ein del saker som bør vera på nynorsk. Det vil vera underleg å intervju Jon Fosse om kunsten hans på bokmål.

– FOR RIGIDE TIDLEGARE

Då Gard Steiro byrja som sjefredaktør i VG rett over nyttår, gjekk Norsk Mål ungdom ut og håpte at Steiro tok med seg gode språkhaldningar frå sjefjobben i BT til sjefredaktørstolen i VG.

– Har du med deg noko av synet på nynorsk frå BT?

– Dette har eg meint ganske lenge, uavhengig av jobben i BT. For BT, som har dekningsområde på Vestlandet, er nynorsken ein naturleg del av avisa. For VG, som dekkjer heile landet, bør det vera ei opning for nynorsk, seier Steiro og legg til:

– Før har ein nok vore for rigid.

– STATUSLØFT Jostein Matre, journalisten bak den første vanlege VG-saka på nynorsk, seier til Framtida.no at det er hyggeleg å få lov til å bruka nynorsk på jobben.

– Eg bruker nynorsk privat, men har skrive bokmål på jobb i dei elleve åra eg har jobba her.

Han seier han no vil skriva nynorsk innanfor dei rammene som sjefen set. Matre kjenner til minst éin kollega som vil bruka nynorsk der det er naturleg.

– At språket vårt no kjem oftare på trykk hos VG, kjennest som eit statusløft for heile nynorsken, seier Jens Kihl, nestleiar i Noregs Mållag i ei pressemelding. Han er sjølv nynorskskrivande journalist i Klassekampen.

– Lite visste me at det var ein fedmeoperasjon i India som skulle markera vendepunktet for nynorsken i VG. Men ja, det har stundom kjendest som verdas tyngste kamp, legg Jens Kihl til. Mållaget er svært glade for at det no er eit høl i bokmålsveggen i VG og vil takka redaktøren for oppmjukinga av språkpolitikken i avisa.

Språkveksling: VG-journalist Jostein Matre skriv nynorsk privat og bokmål på jobb, men er glad for å kunna veksle.

Foto: VG

Nye takter: Som sjefredaktør i Bergens Tidende feira Gard Steiro Aasen-jubileet med ei heil nynorsk-utgåve. No har han tatt med seg nynorsken inn i sin nye jobb som sjefredaktør i VG.

Foto: Knut Jensen / Nordiske Mediedager / CC-lisens

– Håpet mitt er at han og resten av VG i framtida vil sjå at nynorsk er like naturleg å bruka i saker om fedme og Fosse. Nynorsk passar til alt, seier Jens Kihl.

Mållaget har arbeidd mot nynorskforbodet i dei store rikssavise i mange år. I 2005 stod Noregs Mållag bak kampanjen «Slepp ny-

norsken til i Dagbladet og VG!» som fekk mykje merksemd og 36.000 underskrifter. 600.000 nordmenn skriv nynorsk i Noreg, men har – til no – ikkje fått møta språket sitt i redaksjonelt stoff i dei største rikssavisene.

SVEIN OLAV LANGÅKER
Framtida.no

Lys framtid: Forfatter Tore Renberg med Marit Ness, leiar i Stavanger Mållag (t.v) og Unni Elisabeth Hørthe.

Målblomen til Tore Renberg

Forfatter **Tore Renberg** fekk onsdag 15. februar tildelt Målblomen 2016 av Stavanger Mållag. Forfatteren, som har gjort stor suksess med bøkene om

Jarle Klepp og Hillevågsgjengen, debuterte i fjor på nynorsk med romanen *Du er så lys*. Han får prisen for å ha markert at nynorsk er eit framifrå skriftmål å nytte i Stavanger.

På sine eigne Facebook-sider kjem Tore Renberg med følgjande lovnad: «Det kjem fleire bøker frå meg på nynorsk».

Vinjesenteret eitt hakk nærmare mål

Nynorsk kultursentrum har no fått dispensasjon frå kulturminnelova til å byggje det nye Vinjesenteret på tomte til gamle Vinjar skule, skriv Vest-Telemark Blad. Skulen ligg innanfor sikringssona for ein gravhaug frå eldre jernalder. Gravhaugen blei skadd då skulen blei bygd i 1973. Vinjesenteret har planar om å byggje om skulen, i tillegg til å reise ein ny kontorfløy på staden.

– Vi kjem til å bruke dette gravfeltet i nokre av dei forteljingane som Vinjesenteret skal gi publikum.

På Vinjar skule: Slik ser ei eit skisseforslag over det planlagde Vinje-senteret ut.

Illustrasjon: Hille Strandskogen Arkitekter / Nynorsk kultursentrum

Samla sett kan difor Vinje-senteret styrkje kulturminnevernet i området, seier Ottar Grepstad, direktør i Nynorsk Kultursentrum.

Den nye barnebokheltinna Ollis har fått namn etter fem eksepsjonelle kvinner, fordi mor hennar **Ingunn Thon** har hatt ei feministisk oppvakning.

Sjå opp for **Oda Lise Louise Inger Sonja!**

– Eg visste ikkje at eg skulle skriva noka bok! Det kom litt utav det blå, fortel Ingunn Thon.

30-åringen debuterte nyleg som barnebokforfattar, men fortel at ho var langt oppi tjuetåra før ho forstod at ho likte å skriva. Ho fekk ikkje spesielt gode karakterar på skulestilane sine, og syntest sjølv at ho var ganske dårleg til å skriva. Å koma seg over éi side, var vanskeleg.

– Eg trudde ikkje at eg kunne driva med det. Men så skjønar ein at jo, det går an. Om eg får gjera det på min måte, smilar ho.

I debutromanen Ollis har ho klart å strekkja historia over meir enn 200 sider, med litt hjelp av Nora Brecht sine illustrasjonar.

SAMANLIKNA MED MARIA PARR

Debutanten har ingen grunn til å frykta bokmeldingane. Meldaren i Dagbladet trekkjer parallellar til Maria Parr sine nostalgiske univers og trillar femmar på terningen for Ollis. I boka møter me ti år gamle Ollis, som har vakse opp aleine med mor si. Plutseleg får mora ein ny ryddefreak-kjærest, og Ollis får ein ny veslebror. For Ollis er det ikkje berre, berre å venna seg til denne nye kvardagen.

Heldigvis har ho naboenta Gro, som kler seg i kamuflasjeklede og søv i bekmørke rom med døra lukka. Ifølgje skaparen kan Ollis verka redd og beskjedn, men ho har likevel klokkekartru på oppfinningane ho lagar. For kven har ikkje bruk for ein lysparaply, jakke med innsydd flytevest eller lue med innsydd øyrefelefonar?

“ – Då eg byrja på ungdomsskolen, var det nesten ingen som prata halling. Det var ein slags trend då at ein ikkje skulle gjera det.

»INGUNN THON

- Fødd i 1986
- Frå Ål i Hallingdal, Buskerud
- Har jobba i NRK Super sidan 2009
- Vart først kjent som skodespelaren bak hønedokka Perla i Barne-TV. Har òg jobba i Julemorgen og Reiseradioen. Jobbar i dag med NRK Super på nett og i sosiale medium
- Har studert filmvitenskap ved NTNU og barneteater på Dronning Mauds Minne Høgskule (DMMH) før ho kom inn på NRK Nynorsk mediesenter i Førde. Har seinare teke ein bachelorgrad i tekst og skribent ved Westerns høgskule
- Aktuell med debutromanen Ollis som er gitt ut på Samlaget og som tekstforfattar bak Påskekrimmen til NRK Super

– Det treng ikkje dreia seg om rå styrke og ein løveaktig sjølvtilitt, det kan òg berre vere ein tryggleik i at dette får eg til. Og så er det sjølv sagt heilt greitt å vera litt redd av og til, seier debutanten.

«PRINSIPPGURI» Førre gongen underteikna møtte den utflytta hallingen, var på dialektleir i Hemsedal, der ho laga reportasje for NRK Super om ungane som reiste til seters for å læra seg dialekt. Måten ungane flokka seg

om tv-personlegdomen på, etterlét liten tvil om at ho var eit førebilete dei kunne identifisera seg med.

NRK Super-profilen vaks opp i Ål i Hallingdal på 90-talet, og hugsar godt korleis «sentrumsungane» også den gongen snakka «bymål».

– Då eg byrja på ungdomsskolen, var det nesten ingen som prata halling. Eg veit ikkje heilt kvifor. Det var ein slags trend då at ein ikkje skulle gjera det, forklarar Ingunn Thon.

Sjølv kallar ho seg «prinsippguri» og forklarar at mamma sine argument for dialekta vog tyngre enn venene sitt nye språk.

– Eg hugsar at eg vart irritert då bestevenninna mi plutseleg hadde lagt om. Det provoserte meg nesten endå meir til å halda på målet, ler Thon.

No ser ho at fleire av venene som la om, har skifta tilbake.

– Når du flyttar heimanfrå, er det plutseleg ikkje så stas lenger. Då er du berre ein i mengda. Det er mange som no seier at dei angrar på at dei ikkje brukte og lærte seg dialekta då dei var små, smilar ho.

Å halda på dialekta og nynorsken viste seg å vera eit lurt val. Me møter forfattardebutanten på Marienlyst etter at ho er ferdig med dagens utfordringar i NRK Super, der ho har hatt fast jobb etter at ho i 2009 var ferdig som praktikant i NRK Nynorsk mediesenter.

Debutromanen skreiv ho samstundes som ho jobba frilans for NRK og tok tekstforfattarstudiet på Westerns.

– Eg berre jobba. Det er først no eg merkar at eg er sliten, men akkurat då var det så viktig for meg å få til alt. For alt var så gøy! seier ei entusiastisk Thon.

JENTER SOM KAN – Samlaget ynskte seg ein drivande jentekarakter, rett og slett fordi det er det altfor lite av. Det at det er slik, gjorde meg både irritert og trist, seier 30-åringen.

Ho meiner det er gamle fordommar som heng att i både hennar eigen generasjon og foreldregenerasjonen, som har vorte vane med at menn er norma.

– Eg har høyrte nokre stygge rykte om at når ein kjøper litteratur til barn, kan ein kjøpa begge delar til jenter, medan gutane berre får bøker med gutenamn. Då tenkte eg at kanskje eg kan lura nokon til å enda opp med denne boka og likevel synast at det er ålreit, smilar Thon.

Ollis er kort for Oda Lise Louise Inger Sonja, eit langt namn som Thon føler at gjer heltinna hennar litt spesiell. Forfattaren avviser at Ollis er eit val for å gjera karakteren mindre kjønna, men i ettertid synest ho at det kjønnsnøytrale kallenamnet er ein styrke.

– Eg hadde lyst til å skriva om jenter som eg kjenner, utan at det vert slik: Korleis er jentene? Eg vert irritert på det at nokre måtar å vera på skal høyra til gutane, og andre måtar å vera på skal høyra til jentene. Det er jo berre tull!

FEM FEMINISTFØREBILETE

Grunnen til at Ollis har heile fem fornamn, er at mora hennar har kalla opp dottera etter fem norske kvinner som har utmerka seg i historia. (Målaren Oda Krogh, forfattar og journalist Lise Lindbæk, Louise Isachsen, Noregs første kvinnelege kirurg, Ingrid Bjerkås, Noregs første kvinnelege prest og sist, men ikkje minst, Sonja Haraldsen.) For Thon var dette eit viktig poeng, som ho forklarar med at ho sjølv har hatt ei feministisk oppvakning.

– Eg trur at det kjem til å vera ei bølge, så kjem det til å løya litt, før det kjem ei ny ei. Eg føler at det er ei bølge no, men eg håpar at det ikkje er på topp enno. Eg vil at dette skal vera starten på noko, seier Thon.

Barnevennleg: – Eg har framleis ikkje bestemt meg for kva eg vil driva med, men den eine raude tråden er at eg vil jobba med eller for barn, seier bokaktuelle Ingunn Thon.

Foto: Andrea Rygg Nøttveit

Språkkommunen Sveio ønskjer å snu dårlege leseresultat til språksuksess, og det startar hos dei minste.

Lesestund: Elisabeth Bjørnsen Leland og dei andre tilsette i Sveio barnehage jobbar systematisk med språk. Her les ho med Birk Aleksander Roos og Mathilde Wirkola Lye.

Alle foto: Ingunn Gjærde

Ungane skal bada i ord

– Me skal ha språkstimulering overalt, seier Aud Nilsen pedagogisk leiar i Sveio barnehage entusiastisk.

Nesten kvar centimeter av vegane i barnehagen i Sveio er dekte av ord, bilde og plakatar. I ein kosekrok sit Elisabeth Bjørnsen Leland og les for to av barna.

– Blomen kan me lukta på, seier ho. Begge barna lener seg fram, heilt inn til boksida.

– Mhm, kjem det samtykkande frå dei to små.

Sveio er ein av dei 27 første kommunane i landet, og den einaste i Hordaland, som kan kalla seg språkkommune.

Aud Nilsen er ein av fire ressurspersonar frå kommunen som reiser på jamlege samlingar på Gardermoen. Der ventar rettleiing, oppgaver og fagleg påfyll saman med andre som deltar på språkprosjektet til kommunen.

DÅRLEGE LESERESULTAT

– Utlysinga frå Utdanningsdirektoratet om å bli språkkommune passa som hand i hanske, seier Solfrid Lier Habbestad, kommunalsjef for oppvekst og kultur.

Behovet var der. Elevane hadde gjennom fleire år skåra dårleg, spesielt på lesetestar. Kommunen

» SPRÅKKOMMUNAR

► Språkkommunar er ein del av regjeringa si satsing Språkløyper – nasjonal strategi for språk, lesing og skrivning 2016–2019.

► I 2016 vart 30 millionar fordelte på 27 språkkommunar i 12 ulike fylke

► I 2017 skal 40 millionar delast ut til språkkommunar over heile landet

► 39 kommunar har i år søkt om å bli språkkommunar, og Utdanningsdirektoratet reknar med å vera ferdig med søknadene i midten av april

Kjelde: Utdanningsdirektoratet

kan rapportera om mange elevar på barnesteget som ligg på det lågaste meistringsnivået i lesing.

Ifølgje kommunalsjefen kom prosjektet på akkurat riktig tidspunkt. Lese- og skrivesatsinga i Sveio rettar seg mot barn frå 0 til 16 år. Å vera språkkommune trur ho kan gi kommunen viktig draghjelp vidare.

500 000 kroner har kommunen fått til satsinga.

I tillegg til å auka fokuset på språk, lesing og skrivning i barnehage og skule, har ordførar Jorunn Skåden vore ute og delt ut bokpakkar til barnehagane.

– Språkutviklinga startar tidleg. Det er for seint å byrja i 5.klasse. Språkarbeidet må systematiserast allereie i barnehagen, seier ein engasjert Petter Steen jr., rådgjevar ved skulekontoret i Sveio kommune.

SPRÅK SETT PÅ DAGSORDEN

På småbarnsavdelinga i Sveio barnehage blir grunnsteinane lagde. Dei tilsette jobbar systematisk med kommunikasjon og språk gjennom heile dagen.

– Gjennom å vera språkkommune får me vidareført språkarbeidet vårt, seier Nilsen.

Barnehagen har 46 barn og 12 vaksne. Dei jobbar mykje med å ha eit godt språkmiljø og å auka ordforrådet til barna. Ei rekkje verkemiddel blir nytta, og til dei minste er Babblarna-serien tatt i bruk for å stimulera språket, fortel Nilsen.

Figurane og bamsane frå serien er med ungane gjennom heile dagen, og dei tilsette opplever at jo meir kjende dei minste er med figu-

rane, jo meir deltar ungane aktivt under lesesamlingane. Barnehagen har også rundt tjue bokkassar som dei bruker til høgtlesing.

– Det er ein bokkasse til kvar bok. I kassen er det små leiker og gjenstandar som ein også finn i boka. Desse vert brukte til å visa og fortelja med, medan ein les høgt for barna, forklarar Nilsen.

I Sveio les og fortel dei seg gjennom alle situasjonar. Frå boklesing under pottestunda, til fokusord under påkleding og songkort under måltida. Språkbruk er verkeleg sett på dagsorden i Sveio barnehage.

– Jo meir ein les, jo meir blir ungane glade i det, fortel Nilsen smilande, som ønskjer å utvida barnehagen sitt prosjekt med at foreldre kan låna heim bøker å lesa i.

BOKMÅLSUTFORDRINGA

Sveio kommune ligg nord for Hauge, og det er ingen tvil om at nynorsk kommunen Sveio vert utfordra av nabokommunen når det gjeld språk. Petter Steen jr., som er

Peikebok: Mathilde Wirkola Lye, Mathias A Bjørge, Lilja Wistrøm, Vanessa Tveit Sørbo og Emine Stokkenes er flinke å delta i lesestunda med Elisabeth Bjørnsen Leland.

Broom: Lesing fører til leik med traktoren frå Mopp og Mikko-boka. Mathias A Bjørge lastar på dyr på lasteplanet.

Pedagogtriks: Slik kjem dei minste ungane og peiker på kva bok dei vil lesa, viser pedagog Aud Nilsen. Favoritten for tida er Babblarna.

tidlegare lærar og haugesundordførar, kjenner situasjonen godt.

– Mange blandar nynorsk og bokmål. Når elevane byrjar på vidaregåande i Haugesund, er det ikkje uvanleg å skifta til bokmål, seier han.

Både Steen jr., kommunalsjefen og Nilsen skryt over satsinga til Utdanningsdirektoratet på språk.

– Ein har tatt inn over seg at språk er grunnlag for all læring. Det er bra at direktoratet trykker sånn

på med språkprosjektet. Opplegget er fantastisk flott, seier Steen jr.

– Me har aldri jobba så mykje med ei satsing som me gjer no, fortel Habbestad.

No er det berre å håpa på at sat-

singa kjem til å visa igjen på framtidige leseprøvar. Forholda ligg i alle fall til rett for det i Sveio.

INGUNN GJÆRDE
Framtida.no

Moderne teater: – Eg ønskjer ikkje at Hordaland Teater skal vera eit teater som ser tilbake på Vestlandet slik det ein gong var. Målet mitt er å skapa eit moderne nynorsk teater, seier påtroppande teatersjef Solrun Toft Iversen.

Foto: Poul Iversen / Hordaland Teater

Heilt sidan ho var barn har **Solrun Toft Iversen** (45) vore oppslukt av teater. Denne våren tek ho over som ny teatersjef for Hordaland Teater.

– Bergen bør ha eit teater som

(NPK) – Eg er veldig glad og veldig spent. Det er på mange måtar ein draumejobb på grunn av alle moglegheitene som melder seg. Dess meir eg går inn i det, dess klarare blir det at eg kan få vera med å byggja opp noko som er vel verdt å bruka tida si på, seier Solrun Toft Iversen.

No byter ho ut den tidlegare arbeidsplassen ved Den Nationale Scene med den nye nynorske teaterscenen eit steinkast unna. Etter ei storstilt oppussing er Hordaland Teater i ferd med å flytta heile drifta frå Stend i Fana til Ole Bulls plass i Bergen sentrum. Den nye teatersjefen meiner det er på høg

tid at Bergen får ein nynorsk teaterscene.

– Nynorsk er det sjølvsaagte språket i Distrikts-Noreg, men distrikta har for lenge sidan flytta inn i urbane strøk og omvendt. Uansett korleis ein snur og vender på det, er Bergen hovudstaden for vestlandsregionen. Der bør vi ha eit teater som spelar på nynorsk og som kan visa at nynorsk er eit potent, dramatisk og moderne språk.

EIN BARNDOMSDRAM

Solrun Toft Iversen vaks opp i havgapet på den vesle øya Tofterøy utanfor Sund kommune på Sotra. Allereie som barn forstod ho at det

å driva med teater var den vegen ho ville gå.

– Det melde seg raskt kva eg likte å lesa og leika. Heldigvis hadde eg ein far som forstod at eg trong å sjå teater. Det var eit godt stykke til byen, men han køyrde meg, og eg fekk sett ein del teater på Den Nationale Scene, fortel Toft Iversen.

Teateropplevingane i barndommen skulle bli avgjerande for yrkesvalet hennar.

TEK OVER FOR LYGSTAD

Det siste året har 45-åringen hatt permisjon frå stillinga som sjefdramaturg ved Den Nationale Scene og vore konstituert teatersjef ved Sogn og Fjordane Teater. Då stillinga som ny teatersjef i heimfylket blei lyst ut, oppmoda styret for teateret henne til å søkja. Ho tek over etter Terje Lyngstad som i august trekte seg etter ein leiarstrid ved teateret.

RELEVANTE HISTORIER

Den påtroppande teatersjefen har

klare tankar om kva slags teater ho ønskjer å skapa.

– Hordaland Teater skal vera eit teater som fortel relevante historier på nynorsk og som tek vare på den vestlandske språkarven, seier ho.

Samtidig er det viktig for henne å skapa eit moderne nynorskteater.

– Eg ønskjer ikkje at Hordaland Teater skal vera eit teater som ser tilbake på Vestlandet slik det ein gong var. For meg er det viktig å skapa eit teater som ser rundt seg i samtida og som kan spela mange nye, gode norske stykke.

Ho legg til at repertoaret like gjerne kan vera klassiske framsyningar som nye teaterstykke med vestnorsk klangbotn.

FOSSE, RAVATN OG GRYTEN

Sjølv har den nye teatersjefen lenge hatt eit nært samarbeid med Jon Fosse. Ho har til og med skrivne masteroppgåve om han. Fosse har lenge vore ein pådrivar for å byggja opp ein nynorsk teaterscene i Bergen sentrum.

“ For meg er det viktig å skapa eit teater som ser rundt seg i samtida og som kan spela mange nye, gode norske stykke.

n spelar på nynorsk

– Jon og eg har alt hatt nokre svært gode samtalar. Det å ha han på repertoaret synest eg er svært naturleg. Engasjementet hans for Hordaland Teater er eit privilegium å ha, seier ho.

Den nye teatersjefen ønskjer også å knyta til seg fleire andre nynorske forfattarar.

– Agnes Ravatn er ein person eg synest har ei spennande stemme for teater. Eg kan heller ikkje unngå å nemna Frode Grytten som eg har arbeidd ein del saman med og som etter kvart har blitt ein sterk dramatikar. Han er ein forfattar og ein dramatikar eg håpar vi kjem til å sjå mykje meir av på scenen, seier ho.

TEATERSAMARBEID

Solrun Toft Iversen ønskjer seg også eit tettare samarbeid mellom Hordaland Teater, Sogn og Fjordane Teater og Det Norske Teatret i Oslo.

– Dette med samarbeid har vore initiert tidlegare også. Eg ønskjer å leggja ekstra vekt på det slik at

det ikkje berre blir ein gong i mellom, men at vi faktisk får til fleire samproduksjonar og gjestingar hos kvarandre.

Eit slikt samarbeid trur ho kan ha mykje å seia for den kunstnarlege trivselen.

Teatersjefen er ikkje framand for tanken om å samanlikna Hordaland Teater med Det Norske Teatret i Oslo, men strekar under at nynorskteateret i hovudstaden har heilt andre ressursar og at Logen ikkje kan måla seg med eit moderne scenekunsthussom Det Norske Teatret.

– Strategien min er å gjera det til ein kvalitet og ei dyd at vi har Logen som eit forsamlingshus i Bergen sentrum. Huset har ein sterk atmosfære og god tilgang for publikum. Målet vårt er å laga godt teater innanfor dei rammene vi har og at folk skal kjenna seg velkomne utan at det er så formelt, seier Solrun Toft Iversen.

MARGUNN SUNDFJORD
NPK

“Uansett korleis ein snur og vender på det, er Bergen hovudstaden for vestlandsregionen.

Torolv Hesthamar

»MINNEORD

Med bortgangen til Torolv Hesthamar har Noregs Mållag mista ein heidersmedlem. Hesthamar blei utnemnd til heidersmedlem på landsmøtet i Bergen i 2000.

I eit livslangt arbeid for nynorsk og målreising, var Torolv også ein organisasjonsbygger. Ullensvang Mållag er det lokallaget med høgast medlemstal av alle lokallag målt opp mot folketalet i heradet. Ein avgjerande grunn til dette er Torolv Hesthamar. På det meste hadde laget 254 medlemmer, nesten ti prosent av alle røyesteføre i heradet!

Han var òg svært aktiv for å vekkje opp att sovande lag i Indre Hardanger. Som leiar i Ullensvang Mållag la han eit stort arbeid med mellom anna store kulturelle tilskipingar og bokutgivingar. Laget gav ut namnebøker, diktsamlingar, songbøker og mykje meir.

Då Torolv gjekk av som ordførar etter 16 år i den stolen, gjekk han med full kraft inn i Ullensvang Mållag. Før kommunevalet i 1995 sende Ullensvang Mållag brev til alle som stod på partilistene ved valet. I brevet, som er klårt merkt av tonen til Torolv, heiter det m.a. :

«I ein slik samanheng torer me minna deg om at språket, dialekten og nynorsken er svært viktige for folket her i Ullensvang og at heradet høgtideleg har vedteke nynorsk som sitt mål. I 1993 fekk så menn Ullensvang prisen som beste nynorskherad i landet. Ikkje dårleg.

Du er sjølvsagt klar over at slike ting set visse krav til komande folkevald. Me minner om det likevel, slik i forbifarten. Ja, me vil faktisk tipsa deg om at sjansen til å koma heilt inn er større om veljarane veit at du er medlem i mållaget..... For å leggja forholda til rette for deg, som det heiter i visse krinsar, så legg me ved eit innbetalingskort til mållaget, slik at du lettare kan få gjort noko med det.....»

Rundt tusenårsskiftet hadde fleire Hordalandsordførarar sendt lesarinnlegg til lokalavisene. I eit referat frå eit styremøte i Ullensvang Mållag kom det fram at lesarbrevet var skrive på bokmål og at styret ikkje tykte særleg om dette. Reaksjonen frå styret var: Munnleg melding same dag. Denne vesle saga fortel oss mykje om målmannen Torolv. Det fremste kjenneteiknet på Torolv var nett at han fekk ting gjort. Og det fort!

Ullensvang Mållag æra Torolv Hesthamar med målprisen i 2008.

Alltid og alle stader var Torolv Hesthamar målmann. Han hadde eit langt liv i politikken, men hjartesaka var målsaka. Attåt det store arbeidet i og for målrørsla, var han sentral i arbeidet med å organisera målarbeidet i kommunane ved å skipa Landssamanslutninga av nynorsk kommunar (LNK).

Målfolket er eit seigt folkeslag. Alle gir vi vårt vesle eller større bidrag til målreisinga. Torolv Hesthamar var mellom dei som gav alt, over alt og heile tida.

Vi takkar for målarbeidet ditt.

MAGNE AASBRENN
Leiar

Språkveir: Barnehagelærar Edel Skogen Andersen (55) hugsar fornorskinga. Her er ho på kvenskurs med Katrine Gran Andersen (34) som har sonen Eirik på sju månader og Kine Øien Gran.

Språkskipet: Kvensk Institutt er teikna av arkitektane Odd fjella i området og tradisjonshandverk.

KJØKKENSPRÅKET

Den siste generasjonen som kan kvensk, er i ferd med å gå i grava. Redningsinnsatsen er i gang, men er det for seint?

– Mange seier at det er for seint for kvensk. Det var det for mange, mange år sidan. Me kjem aldri der igjen at folk skal ha det som eit morsmål, og det er heller ikkje utgangspunktet vårt, seier Hilde Skanke.

Den utflytta trønderen er dagleg leiar for Kvensk Institutt i Børselv, men er sjølv berre på frastadiet i det som kvenane gjerne kallar kjøkken- eller hjertespråket.

Ho jobbar for at språket skal haldast i live, slik at folk framleis kan ha utsikter til å lære det og bruka det.

Skanke er ikkje kvensk sjølv, men har budd i Børselv heile sitt vaksne liv og har kvenske barn. Ho har følgd vekkinga frå tida då

det kvenske ikkje var noko ein snakka om, og fram til i dag.

– No føler eg at ting er i ferd med å falle på plass og at interessa i storfunnet er i ferd med å vakne.

ARVEN FRÅ FINLAND På veggane heng svart-kvittbilete av kvenar i den tradisjonelle kvendrakta, som kan minne om den samiske kofta. Kvenane er ei folkegruppe som innvandra frå Finland i to periodar. Mange kom til kyststrøka i Finnmark rundt 16–1700-talet for å drive jordbruk. Den andre store bølga kom som arbeidsinnvandrarar til Aust-Finnmark på 1800-talet.

Med seg i bagasjen frå Tornedalen i Nord-Sverige og Nord-Finland hadde dei tornedalsfinsk, også kalla meänkieli.

Allereie i vikingtida vart namnet Kvenland brukt om dei nordlege områda aust for Noreg, og då folket vandra, tok dei namnet med seg. Omgrepet kven har vore omdiskutert og mange kallar den dag i dag språket for finsk og kvenane for norsk-finnar, finlendarar eller finskætta.

På 1970-talet kom finske språkforskarar til Noreg for å finne att dei utdøyddle dialektane. Det dei

Salmesong: Mange kvenar var aktive læstadianarar. I salmeboka frå 2013 er det femten kvenske salmar. Dei fleste er omsette av Terje Aronsen.

ikkje tenkte på, var at kvensk hadde utvikla seg i eit heilt anna språksamfunn.

Den finske språkforskaren Anna-Kaisa Räisänen forklarar at forholdet mellom dagens finsk og kvensk er om lag som norsk og svensk.

Det finst ikkje sikre tal på kor mange kvenar som bur i Noreg, eller kor mange som snakkar språket. Det ein veit, er at språkkunnskapen er forsvinnande liten, og at dei som kan språket, er i ferd med å ta med seg kunnskapen i grava.

– Om ingen lærer språket, så kjem det til å døy ut. Slik er situasjonen for kvensk no. Dei yngste som har lært kvensk heime, er rundt 50 år, forklarar Räisänen.

FORNORSKINGA For forskarane som jobbar med det kvenske språket, betyr lokaliseringa av Kvensk Institutt i Børselv at dei sit «midt i smørauga av informantar».

Ein gong i tida snakka så godt som alle i den vesle bygda i Porsanger kommune kvensk. Då kommunen i 2003 offisielt tok namnet Porsanki vart det den einaste trespråklege kommunen i Noreg, og i fjor følgde Kåfjord etter.

I Børselv har det vorte undervist i

Østbye og Ingolf Westbø, som har henta inspirasjon frå

Kvensk riddar: – Det er småpengar det dei gjev til kvensk, som er det mest truga språket i Europa, om ikkje i heile verda, seier ein oppgitt Terje Aronsen, som er slått til Riddar 1. klasse av St. Olavs Orden.

T SOM FORSVANN

finsk og seinare kvensk sidan 70-talet, men så seint som på 80-talet var ikkje det å vere kven noko ein snakka om, ifølgje Skanke.

– Eg trur ikkje dei direkte skjemdest over det, men det var ikkje ein snakki. Dei har jo vore gjennom fornorskinga og dei traumane som følgde med, der dei mellom anna måtte fornorske etternamna sine for å få rett til jordstykke. Dei har jo vore gjennom ein prosess der dei heile tida skulle fornekte kven dei var, forklarar ho.

SPRÅKREIR Kvensk har saman med samisk, romanes og romani status som minoritetsspråk i Noreg. Samisk er det einaste av desse fire som er godkjent på nivå tre i Europarådets språkcharter. Med denne klassifiseringa følgjer fleire statlege forpliktingar til å ta vare på språket, enn på nivå to, der kvensk er plassert.

I februar gav regjeringa 2,5 millionar i støtte til ulike prosjekt som fremmar kvensk og kvensk/norsk-finsk kultur.

Den største summen gjekk til Kvensk Institutt, som vart stifta i 2005, same år som kvensk fekk status som offisielt språk i Noreg.

I dag jobbar Kvensk Institutt med å samle inn kvenske ord frå ulike dialektar til ordbøkene og lage den første grammatikkboka. I tillegg har dei fleire kulturformidlings- og opplæringsprosjekt.

Eitt av desse er Kvenske språk-reir, der 18 born i tre barnehagar i Porsanger lærer kvensk fire timar i veka. I tillegg samlar foreldra seg kvar veke til språktrening på kveldstid.

Gjennom tidleg innsats i barnehagen og samarbeid med foreldra håpar Kvensk Institutt å auke talet på elevar som vel kvensk som andrespråk frå første trinn.

– SPRÅK FORSVINN HEILE TIDA

– Han er min bror? spør ein av deltakarane prøvande.

Språkforskar Räsänen stadfestar at deltakaren har forstått setninga riktig.

Sjølv om dei fleste av kvinnene som får vaksenopplæring ikkje har lært kvensk i oppveksten, har dei høyrte kjøkkenspråket.

– Spørsmålet er jo om språket vil bli brukt i kvardagen. Det er kanskje litt kynisk, men det er jo slik at språk forsvinn heile tida, seier Katrine Gran Andersen (34).

» KVENANE

► Kveeni/kväani – er det kvenske namnet på både folkegruppaa og språket

► Kvenane er ein norsk minoritet som vandra frå Nord-Finland og Nord-Sverige til Nord-Noreg i løpet av fleire hundre år. Dei første kom allereie på 1520-talet, men den største bølga kom på 1700–1800-talet

► Kvenane fekk status som ein nasjonal minoritet i Noreg i 1998

► Ein reknar med at det bur mellom 10 000 og 15 000 kvenar i Noreg

► 16. mars er kvenfolkets dag

► Den kvenske befolkninga bur hovudsakleg i Nord-Troms og Finnmark.

► Kvensk er eit finsk-ugrisk språk som er nært i slekt med tornedalsfinsk eller meänkieli i Sverige og med nordfinske dialektar. Kvensk vert ikkje snakka i Finland

► Kvensk vart anerkjent som eit eige språk i april 2005.

► Mellom 2000 og 8000 personar i Noreg snakkar kvensk eller finsk, som nokon kallar det

► I 2003 vart Porsanger kommune den første tre-språklege kommunen i landet, og i fjor følgde Kåfjord etter

► På kvensk heiter Noreg *Ruija* og Børselv *Pyssyjoki*

Kjelde: Kvensk Institutt

Forkjempar: Hilde Skanke, dagleg leiar for Kvensk Institutt i Porsanger, gler seg over at unge kvenar er stolte over opphavet sitt.

Har fått opplæring: Det er stor mangel på både læremiddel og lærer, er ein av dei som har vore heldige og hatt kvenskundervisning.

“ – Interesse er aukande, men korleis kan folk lære bort? Dei som kan det, fell i frå, og blant de

Småbarnsmora tykkjer likevel det er kjekt å lære meir om den kvenske arven. Sjølv kan ho ikkje meir enn å helse og til nød småprate litt på kvensk, men kanskje kan vesle Erik (7 md.) bli flinkare.

KULT Å VERE KVEN – Håpet er at det skal vekkje ei interesse i ungane, som gjer at dei vil halde fram og at språket kan reddast, seier Kine Øien Gran.

Den 28 år gamle småbarnsmora har lært litt kvensk på skulen, men stort sett har ho fått finsk som erstatning. Dei to yngste mødrene i gruppa merkar at det i deira generasjon har vorte «kult å vere kven».

For foreldregenerasjonen er det annleis; då dei vaks opp, var det å snakke kvensk noko som gav deg ein plass i skammekroken.

Barnehagelærer Edel Skogen Andersen meiner førstehjelpa kjem 30 år for seint for det kvenske språket.

– Det er ein arv som er på veg i grava. Me er ganske fattige, og no prøver me berre å skrape saman det me har, før det er for seint, forklarar 55-åringen.

Ho er oppvaksen i Børselv der kvensk var daglegdags i heimen, men opplevde å bli sendt på norsk internatskule allereie frå første klasse.

KVEN ER DU? Julia 2014 lanserte Kveeninuoret – Kvensk Ungdomsnettverk musikkvideoen «Være en kven», ei omskriving av innsamlingsaksjonslåta «Venn». Prosjektleiar Noora Ollila uttala den gongen at dei for fyrste gong på lenge såg lyst på framtida for kulturen.

Skanke meiner å sjå ei slags kvensk oppvakning der unge kvenar vert stadig meir stolte over opphavet sitt.

– Det er blitt viktigare i dag å finne ut kvar du kjem frå og kva du har med deg. Det å vere ein kven handlar ikkje nødvendigvis om at du må snakke språket, men at du føler tilhøyrse til det kvenske, understrekar ho.

Men ei av dei største utfordringane for kvensk i dag er at det manglar læremiddel, metodar og plattformer for læring.

– I Porsanger er me heldige fordi det har vore undervist i kvensk til og med tiande klasse ei god stund. Men når du ikkje har med deg den språklege tilhøyrsla heimanfrå heller, så har du jo ei kjempeutfordring, seier Skanke.

LÆRARUTFORDRING Men slaget er framleis ikkje tapt. I Børselv kan ein treffe kvenskpråklege på den lokale matbutikken.

Kreative løysingar: Språkforskar Anna-Kaisa Räisänen meistrar fleire kvenske dialektar både munnleg og skriftleg. Ho lagar eige læremateriell til arbeidet med ungane.

– Minun nimi oon Steve. Mie olen Pys-syjojen poika, seier Steve Samuelsen.

Børselvguten, som han akkurat har presentert seg som, sit og kosar seg med kaffi og røyk ute i februar-kulda.

46-åringen lærte morsmålet til mor si heime, men minnest at det på den tida var «fy fy å lære kvensk».

– Børselv har vore ein bastion for kvensken i alle år, men no er mange av dei eldre falne bort, seier Samuelsen.

På butikken i Børselv møter me også Tobias Dagsholm Johansen (12), som er ein av dei heldige.

– Det er gøy å lære kvensk, seier sjuandeklassingen.

Han har kvensk bestemor og ser ikkje på det å vere kven som noko negativt. Han har hatt kvensk på skulen sidan første klasse, men for tida har dei ikkje nokon lærar som kan ta seg av kvenskundervisninga.

På Universitetet i Tromsø har dei teke behovet på alvor og sett opp fleire kurs i kvensk, men Hilde Skanke skulle ynskje at språket kom inn i lærarutdanninga.

– Ein kan til dømes ha ei stipendordning a la den samiske, slik at ein motiverer lærarar til å ta kvensk. Det er jo barn og unge som er nøkkelen her, slår ho fast.

g lærarkompetanse i kvensk. Tobias Dagsholm Johansen (12) frå førsteklasse.

Børselvguten: Steve Samuelsen (46) hugsar godt den tida då ein ikkje skulle lære kvensk.

Foto: Andrea Rygg Nøttveit

ære språket når det ikkje er nokon som kan i som får ungar, er det ingen som kan det.

Terje Aronsen, kvensk eldsjel

HJØRNESTEINEN Ordføraren i Porsanger kommune, Aina Borch, er oppteken av å ha med historia når ein planlegg for framtida.

– Me er ein stor kommune i areal, der bygdene er viktige som språk- og kulturberarar. Børselv har vore ein hjørnestein for det kvenske samfunnet i mange, mange år. Her har du eldsjeler og fagpersonar som har jobba for å setje kvensk på kartet. Me har ressursane, men dei som snakkar språket flytande, er i feil ende av aldersskalaen med tanke på å skape ei framtid for det, seier Borch.

Ordføraren er klar på at gren-deskular og barnehagar er viktige for å oppretthalde desse bygdene, men viser til at det òg må vere økonomisk og pedagogisk forsvarleg å drifte desse.

Ho er uroa for framtida til den kvenske bygda Børselv, som slit med fråflytting og per i dag ikkje har eigen barnehage.

– Eg vil seie at me reelt er trespråklege, men om me ikkje klarar å demme opp for den utviklinga me står i, er det fare for at det kvenske språket kan gå i oppløysing. Difor er det viktig å rette merksemda mot å byggje opp og revitalisere det kvenske språket, seier ho.

Ordføraren er oppteken av tidleg innsats i barnehage og skular. Ho

“ Om me ikkje klarar å demme opp for den utviklinga me står i, er det fare for at det kvenske språket kan gå i oppløysing. Difor er det viktig å rette merksemda mot å byggje opp og revitalisere det kvenske språket.

Aina Borch, ordførar i Porsanger kommune

jobbar med eit felles skriv frå fleire ordførarar adressert til Universitetet i Tromsø der dei etterlyser ei målretta satsing for å rekruttera kvensklærarar.

– Det er viktig at me som kommune tek ansvar, men me klarar ikkje å løfte saka åleine. Her må alle gode krefter kome saman.

BUTIKKEN I BØRSELV I eit kafé-hjørne på butikken i Børselv sit Terje Aronsen, som fortel at han har vorte skulda for å finne opp kvensk, sidan han var den første som byrja å skrive ned det munnlege språket.

– Eg takkar og bukkar for det, men dei første kvenane kom til Noreg på 1520-talet og så gamal er eg ikkje, smiler 70-åringen.

Hilde Skanke på Kvensk Institutt stadfestar at det er Aronsen sin tekstproduksjon som danner grunnlaget for ordboka dei no jobbar med. Ho gjev han difor mykje av æra for at kvensk har den posisjonen det har i dag.

Pensjonisten var tidlegare tilsett på Kvensk Institutt, og har kjempa for språket i ei årrekke. Han er ikkje lenger den optimisten han ein gong var.

– Interesse er aukande, men korleis kan folk lære språket når det ikkje er nokon som kan lære bort? Dei som kan det, fell i frå, og blant dei som får

ungar, er det ingen som kan det, seier han.

Den kvenske eldsjela er skuffa over myndigheitene, både lokale, regionale og statlege, som han meiner ikkje ser ut til å bry seg.

NORMERING På Kvensk Institutt etterlyser dei også ei meir heilskapleg og langsiktig satsing på kvensk språk i form av faste tilskotspostar.

Sidan kvensk framleis er eit ungt skriftspråk, jobbar Kvensk språkting under Kvensk Institutt mykje med normering. Dei har valt ikkje å basere skriftspråket på ein dialekt, og opnar difor for mykje valfridom.

– Det er jo eit kjempeproblem for oss som jobbar med språket, ler Skanke.

Ho ser likevel verdien i at språket femnar alle, slik at alle kvenane finn sin identitet og føler at det inkluderer dei.

Det er framleis mykje som står att for å få eit fullstendig ordtilfang på alle dei ulike kvenske dialektane. I dag har ordboka rundt 8000 ord.

– I motsetnad til samisk, så kan me ikkje ta bølga, men for oss er det veldig stort, fordi det gjev oss ein plass å byrje, seier Skanke.

ANDREA RYGG NØTTVEIT
andrea@framtida.no

Regiondirektør i Frydenbø Bilsenter, Lars Endre Gimmestad, brukar nynorsk for å tene pengar. Det er søt musikk i øyro på mållagsleiar Magne Aasbrenn. Foto: Hallstein Dvergsdal

– Kvifor skal vi jåle oss til med eit anna språk?

Sogn og Fjordane Mållag skipa seminar for å få næringslivet til å satse på nynorsk.

– Nynorsk som «vår» målform er eit viktig val både for meg og resten av organisasjonen, sa Lars Endre Gimmestad, regiondirektør for Frydenbø Bilsenter AS i Sogn og Fjordane.

Gimmestad var ein av talarane på seminaret «Nynorsk løner seg» skipa av Sogn og Fjordane Mållag. I mars arrangerte lokallaget to samlingar, ei i Førde og ei i Sandane, for lokale næringslivsaktørar. Målet var å inspirere til og orientere om fordelane med nynorsk i marknadsføringa.

STRATEGISK VAL Frydenbø bilsenter AS har forhandlarar i både Vest-Agder, Hordaland og Sogn og Fjordane. Då verksemda i fjor feira 100 år, slo dei til med eit jubileumsmagasin på nynorsk, eksklusivt for Sogn og Fjordane.

– Vi brukar nynorsk bevisst, og vi brukar ein del tid på å omsetje reklamemateriell til nynorsk

– Vi brukar nynorsk bevisst, og vi brukar ein del tid på å omsetje reklamemateriell til nynorsk, sa regiondirektør Gimmestad.

Regiondirektøren forklarar at Frydenbø brukar nynorsk for å skape lokal identitet til produkta sine, og at det er eit strategisk og lønsamt val for verksemda, sjølv om det inneber ein del ekstra kostnader.

«BALLÆR» Leiar i Noregs Mållag, Magne Aasbrenn, er imponert over målbruken til Frydenbø.

– Det krev litt ballar det de driv med. Nynorsk er gjerne mest kjent frå poesi, drama og andre kulturformer, men de brukar det for å tene pengar. Det imponerer meg, sa Aasbrenn.

Mållagsleiaren heiar på nynorsk i marknadsføringa og er sjølv oppteken av å ete det han kallar «nynorsk mat», altså matvarer med nynorske namn og nynorsk marknadsføring.

JÅLESPRÅK Ein annan innleiar, Mona Steiner Brekkan, har skapt sin eigen arbeidsplass på Radøy. Frå gardsbruket sitt sel ho språktenester og opplevingar frå eit gardsbruk på Radøy.

– I Hordaland står vi litt meir med lua i handa enn de gjer her i Sogn og Fjordane. De er meir stolte av språket enn det eg opplever sør for fylkesgrensa, var bodskapen frå Brekkan.

Ho fekk støtte frå styremedlem i Sogn og Fjordane Mållag, Torleik Stegane, som siterte ein direktør i skipsverftsgruppa Kleven:

– Vi lagar båtar i verdsklasse. Kvifor skal vi då jåle oss til med eit anna språk enn vårt eige? HALLSTEIN DVERGSDAL

Språkkafé: Sunndal Mållag inviterte til språkkafé på biblioteket med godt oppmøte og god prat.

Serverer språk

Sunndal Mållag vil bidra til betre inkludering med språkkafé.

– Dette har vore godt motteke, og veldig mange vil vere med. Om ikkje lokallaga i den fremste språkorganisasjonen i Noreg skal vere med å fremje språklæring, så veit ikkje eg, seier Nils Ulvund.

Han er leiar i Sunndal Mållag, som har arrangert fleire språkkafear. Denne våren har 125 vore innom språkkafeane i Sunndalen.

» SPRÅKKAFÉ

► Les meir om studiestøtte: <http://www.kulturogtradisjon.no/>

► Dersom du vil vite meir om å lage språkkafe, kontakt Nils Ulvund: 900 27 161

MENNESKEMØTE Ulvund er oppteken av at innvandrane får god språkpraksis og får lært meir om lokalmiljøet dei har kome til. I tillegg meiner han

2,6 millionar til nynorske

FÅR LÆREMIDDEL: 48 kommunar har vedteke nynorskopplæring for innvandrarar. No skal dei få nynorske læremiddel.

Det er ein kraftig etterspørsel etter læremiddel på nynorsk til vaksne innvandrarar. Tal på kommunar som har eller har vedteke at dei skal setje i gang med nynorskundervisning, har auka til 48 kommunar.

– Kompetanse Noreg har ansvar for å skaffe nynorske læremiddel til

desse opplæringssentera. Hausten 2016 lyste dei ut tilskot til utvikling og produksjon av læremiddel på nynorsk. I utlysinga prioriterte dei to område basert på innspel frå Nynorskgruppa til Kompetanse Noreg, fortel Anne Kristin Myklebust, lærar ved Gloppen opplæringssenter og medlem av Nynorskgruppa til Kompetanse Noreg.

Læremiddel innafor den fyrste lese- og skriveopplæringa og lære-

Synnøve Marie Sætre, leiar i Norsk Målungdom, i framgrunnen.

Foto: Magne Aasbrenn

k og snadd

det er viktig at innbyggjarane møter dei nytilflytta.

– Det er veldig flott at lokale folk får møte innvandarane, og så vert ein kjent med kvarandre og blir kvitt fordommane sine, seier målmannen.

Han fortel også at tiltaket får mykje merksemd lokalt, noko som gjer at andre organisasjonar vil vere med å støtte opp om arbeidet mållaget gjer.

SPRÅKKAFÉ SOM STUDIETILTAK

Fleire lokale mållag over heile landet er aktivt med i arbeidet med å møte flyktningar og snakke med dei. Målet

er at dei nytilflytta flyktningane skal bli kjende med folk i lokalmiljøet og ikkje minst få trening i å bruke språket.

Noregs Mållag er innmeldt til Studieforbundet kultur og tradisjon. Det tyder at alle lokale lag kan søkje om studiestøtte. Eit kurs må vere minst 8 timar, og det må vere minst tre deltakarar som deltek 75 prosent av tida. Dessutan har Studieforbundet kultur og tradisjon ei eiga støtte som dei kallar tilretteleggingsstøtte.

Ulvund oppmodar alle lokale mållag til å søkje støtte hjå studieforbundet.

HEGE LOTHE
hege.ltohe@nm.no

læremiddel

middel som dekkjer nivå A2-B1, blei prioriterte.

Kompetanse Noreg fekk inn 13 søkjarar og har fordelt midlane på fem av desse. Cyberbook: NorskPluss B1, Fagbokforlaget: Norsk no!, Fagbokforlaget: Bli klar!, Cappelen Damm: Hei! B1 og Cappelen Damm: Hei! Alfa har fått til saman 2 560 000 kroner.

Enkelte av desse læremidla gjeld berre revisjon eller omsetjing og vil bli ferdige i løpet av våren/hausten

2017. Til dømes Cappelen Damms Hei! Alfa er eit læreverk som skal utviklast. Dette vil ikkje vere ferdig før i 2019.

– Kompetanse Noreg vurderer det slik at når desse læremidla er ferdige og ute på marknaden, vil ein stor del av det noverande læremiddelbehovet på nynorsk vere dekt, fortel Anne Kristin Myklebust, lærar ved Gloppen opplæringscenter og medlem av Nynorskgruppa til Kompetanse Noreg.

» LANDET RUNDT

FOLKERØYSTING I KLEPP Klepp kommunestyre har vedteke å halde folkerøysting om opplæringsmålet på **Orstad skule**. Røystinga skal vera på stortingsvaldagen 11. september. Bakgrunnen er dårleg samsvar mellom vedteke opplæringsmål og målstoda på skulen. Av 199 elevar på 1.–7. trinn, er det 153 bokmåselevar og 46 nynorskelevar. På 1. trinnet i år er det berre fire nynorskelevar. Klepp Mållag er kome godt i gang med røystearbeidet.

PARALLELLKLASSEARBEID Noregs Mållag er kontakta av foreldre og målfolk som prøver å få nynorsk parallellklasse i **Levanger, Trondheim, Oslo, Bergen, Karmøy** og **Stavanger**. Skrivarstova arbeider med saka saman med dei lokale mållaga.

Foto: Marit Aakre Tenno

NY FYLKESLEIAR I NORD **Magne Heide** (biletet) er ny fylkesleiar i Troms og Finnmark Mållag. Han er ein røynd målmann som har vore aktiv i både lokallag, fylkeslag og i styret sentralt. Han overtek etter Sæmund Stokstad.

NY LEIAR PÅ SUNNMØRE **Magnar Storøy** tek over vervet som leiar i Sunnmøre Mållag etter Knut Falk. Sunnmøre Mållag hadde eit godt besøkt fylkesårsmøte i starten av mars og er eit fylkeslag i medlemsvekst.

JENS ROMSLO SJEF I BUSKERUD Buskerud Mållag har valt **Jens Romslo** som ny leiar i laget. Han overtek etter Kjell Snerte, som gjekk av etter fem år som fylkesleiar.

MÅLPRIS TIL HARALD KJØLÅS Sunnmøre Mållag har gjeve målprisen til **Harald Kjølås**. Han har vore journalist og presseman heile sitt liv. Frå 1978 til 2013 var han redaktør i Sunnmørsposten. Gjennom denne tida har han levert 16 000 leiarspalter. Han får prisen for bruk av ein god nynorsk.

MÅLPRIS TIL ODDA UNGDOMSSKOLE Kollegiet ved **Odda ungdomsskole** har fått målprisen av Odda Mållag.

– For lojaliteten til språkvalet til foreldra, og for den einestående viljen til å gje nynorskelevane gode vekstvilkår slik at dei vert trygge og kompetente nynorskbrukarar, får kollegiet på Odda ungdomsskole Målprisen for 2016, seier Knut O. Dale, leiar i Odda Mållag.

MÅBLOME TIL EIENDOMSMEGLER1 JÆRMEGLEREN

Ved opninga av vinterseminaret til Noregs Mållag på Bryne i februar, starta Magne Aasbrenn, leiar i Noregs Mållag, med å gje heider til **Eiendomsmegler1 Jærmegleren**.

– Det er svært moro for oss å konstatere at bruken av nynorsk også viser seg å vere ein kommersiell fordel for dette firmaet, og at dei stadig får god respons frå kundane på akkurat nynorsken.

Kristine Ree Espedal og Ragnhild Torstensen Røykenes tok i mot prisen på vegner av Eiendomsmegler1 Jærmegleren.

NYTT LIV I ELVERUM Torsdag 2. februar møtte det femten menneske på Elgstua i Elverum for å starte opp att Elverum dialekt- og mållag.

– Målet med møtet var å få nytt liv i dialekt- og målarbeidet på Elverum etter at det har vore eit kvilande lag i nær femten år, fortel Magne Aasbrenn, leiar i Noregs Mållag. Han var til stades på mållagsmøtet, og med røter frå Østerdalen tykkjer han det er spesielt gledeleg å få opp aktiviteten her. Det er eit lag med lange tradisjonar. Det er 101 år sidan Elverum Mållag vart skipa.

På ei samkome i Askøy Mållag 21. mars vart Norvald og Grace Hestholm (i midten) heidra med varme ord, blomar og bokgåve. Til venstre står leiar i Askøy Mållag, Erlend Bakke, til høgre Einar Ådland, tidlegare leiar i Askøy Mållag og Hordaland Mållag.

Foto: Hans Birger Drange

Målmann, skuleleiar og idealist

Tysdag 21. mars vart Norvald Hestholm heidra for sin innsats i Askøy Mållag.

Den kjende skulemannen og målmannen Norvald Hestholm gjekk nyleg ut av styret i Askøy Mållag, etter sterkt og gjevande arbeid for målsaka i heradet gjennom meir enn ein mannsalder.

Tidlegare leiar i Askøy Mållag og Hordaland Mållag, Einar Ådland, har samarbeidd med Hestholm i mange år.

– Norvald er heiderslagsmann i Askøy Mållag- og idealist.

I mange år var han leiar og styremedlem i Askøy Mållag, og dertil bladstyrar for mållaget sitt julehefte *Jul på Askøy*. I tretti år var han rektor på Træet skule, der han sette merke etter seg, både som dugande skulemann og som aktiv, prinsippfast målmann, sa Ådland.

– Den innsatsen han har gjort for målsaka, kan knapt vurderast høgt nok.

Ved å ta vare på og dyrka nynorsk skulemål kom Norvald Hest-

holm til å spela ei avgjerande rolle for utviklinga av dette målet på heile nordre Askøy.

Når nynorsken vann i to skulemålsrøystingar – i 2003 og 2010 – i Træet og Fauskanger krinsar, var ein viktig grunn til det det livsverket Norvald la ned i si daglege gjerning i Træet skule.

Gjennom undervisning og veremåte fekk han fram at nynorsken er noko sjølvstendig og naturleg for elevar, foreldre og bygdefolk elles. Med praktiske døme syntte han den nære samanhengen mellom skriftleg nynorsk og talemålet i krinsen.

– Den kjærleiken han hadde og har til nynorsk mål formidla han til elevane med ein dugleik og varme som gjorde varande inntrykk, sa Ådland, og takka for det verdfulle arbeidet.

Han takka òg kona til Norvald, Grace, for det ho har gjort i Askøy Mållag, som trufast styremedlem og støttespelar.

– Ho var ei søyle, ein pilar, som alltid var å lita på når lagsmøte, styremøte, årsmøte og andre tilskipingar skulle organiserast.

Grace har vore til stor hjelp for målsaka på Askøy, sa Ådland.

ODDA MÅLLAG

På heimesida vår odda-mallag.no kan du m.a. lesa om arbeidet for Oddamodellen, nynorsk for innvandrarar og sidemålsstilen.

NYNORSK JOURNALISTUTDANNING med løn

- Noregs mest effektive opplæring i avisjournalistikk
- 6 månader teori og praksis i Firda Media og sjølvvald avis
- Du skriv nynorsk, er samfunnsengasjert og vil bli journalist
- Vi tek inn søkjarar med ulike utdanningar og bakgrunn

SØKNADSFRIST 15. APRIL
nynorskavissenter.no

Nynorsk
AVISSENTER

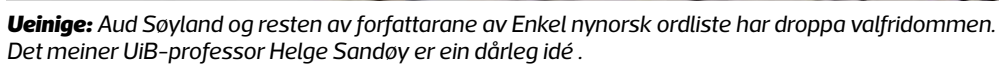

Foto: Hallvard Østrem/NPK, Noregs Mållag og Universitetet i Bergen

DYRSKU'N

8.- 10. SEPT '17

NOREGS STØRSTE MARKNADSPASS

• 3 DAGARS FOLKEFEST • 740 UTSTILLARAR • 90 000 BESØKANDE • 170 MÅL MARKNADSOMRÅDE

8.- 10. SEPTEMBER 2017

HANDEL × LANDBRUK × ANLEGG × HUSDYR × MAT × HUSFLID × KULTUR × FOLKELIV

Meir informasjon på www.dyrskun.no

SYNNØVE MARIE SÆTRE
Leiar i Norsk Målundom

Ikkje gløym hovudmålet

I VINTER HAMNA eg i ein sidemålsdiskusjon med ein elev medan eg stod på stand. Det er ikkje akkurat så sjeldan det hender, men denne gongen var eleven nynorskbrukar, og det er ikkje like ofte det er dei ein lyt diskutere sidemål med. Eleven var ein av få nynorskbrukarar på ein vidaregåande skule der dei verkeleg hadde satsa på å styrkje sidemålsopplæringa. Det er sjølvsagt heilt strålende med slike tiltak, og det verka som om det bidrog til at elevane på skulen jamt over var positive til sidemålet sitt. For denne eleven var situasjonen ein annan. Som nynorskelevar flest, meistra hen sidemålet sitt godt. Hen budde i eit område der det var lite nynorsk å sjå utanom i skulen, og med svært mykje skriftleg arbeid på sidemålet, syntest eleven at hen ikkje fekk nok trening i å skrive nynorsk.

DET BYRJAR NÆRME seg valkamp, og vår oppgåve i valkampen er å utfordre partia på språkpolitikk og fungere som kunnskapsbank for politikarar. Målunddomen har allereie hatt skulering om språkpolitikk for fleire av ungdomspartia, og meir skal det verte. I skulevalkampen er særleg sidemålet ei viktig kampsak, og det er gjerne det mange av ungdomspolitikarane ynskjer å verte drilla på. Me gjer vårt beste for å ruste dei med gode argument for å styrkje sidemålsopplæringa, både gjennom innleiingar og ved å lage debattnotat.

DET ER VELDIG kjekt å oppleve at så mange er opptekne av å gjere ein god jobb for nynorsken i valkampen, men eg ynskjer meg ein språkdebatt som i mykje større grad òg lyftar fram nynorsk som hovudmål. Nynorskelevar er i ein heilt annan situasjon enn bokmålslevane, noko eleven er diskuterte sidemål med, er eit svært godt døme på. Medan bokmålslevane har høve til å sjå hovudmålet sitt elles i samfunnet, ser nynorskelevar mykje mindre av språket sitt i bruk. Nynorskelevane må difor ha visse ekstra språklege rettar i kraft av å vere i mindretal. Skulen er ein av få stader ein kan styre kva språk elevane ser, og han er difor ein særleg viktig arena for å sikre at nynorskelevane får sjå og bruke tilstrekkeleg mykje av hovudmålet sitt.

DET SKAL VERE like lett å vere nynorskbrukar som bokmålsbrukar. For å få til det er me avhengige av ei god sidemålsordning og betre vilkår for nynorskelevane, og me treng politikarar som er med på å gje nynorskelevane betre høve til å verte trygge språkbrukarar.

er designa av vår eigen leiar, Synnøve Marie Sætre, og etter kva me har høyrte mellom medlemmane våre, har fleire allereie sikra seg dei gjeve merka.

Gjennom kampanjen såg me verkeleg at mange ynskjer å halde på språket sitt når dei er med på russefeiringa, men utan tilgjengeleg og ferdigprodusert materiell, er det leitt å få til. Arbeidet med russekampanjen synte oss at med litt merksemd på saka og ein god dialog mellom partane, treng det ikkje vere så leitt å få meir nynorsk i kvardagen.

HURRA!

Neste steg blir å gjere stryke-merka og russekorta med «raudruss» på til ein fast del av varene hjå Russeservice og Russedress, slik at all russ til all framtid kan vere nynorskruss. Men inntil vidare seier me hurra, og tusen takk til medlemmane våre som bidreg til å gjere nynorsken synlegare.

KIRSTI LUNDE

skulle gå med på å lage nynorske russekort.

Målet med kampanjen var å få nynorsk russeutstyr, men også å gjere det mogleg for folk å vere nynorskruss sjølv utan russekort med «raudruss» på. Me laga nynorske russekort med Ivar Aasen på og lanserte våre eigne nynorske russeknutar, som me oppfordra rusen til å dele bilete av på Facebook og Instagram. Kampanjen vart teken godt i mot, og mange sa dei skulle ynskje at det hadde vore nynorske russeknutar då dei var russ. Det var kjekt å sjå at så mange tok i mot ei etterlengta moglegheit til å vere russ på nynorsk.

NYTTIG KAMPANJE Mot slutten av russetida, etter ein vellykka kampanje og ein god del samtalar med Russeservice og Russedress fekk me svar: Dei sa ja til å tilby russekort som det står «raudruss» på, men òg eit eige strykesett med nynorske strykemerke til dei som er russ i 2017! Strykemerka

Kvifor skal russetida vere eit unntak?

Me i Norsk Målundom meiner at ingen skal måtte byte språk for å delta i russefeiringa.

I fjor hadde me kampanjen #nynorskrussetid, og resultatet av kampanjen ser du på russ landet over til vårs: No er det mogleg å vere russ på nynorsk!

RUSSEPRESS Før russetida i fjor vart me kontakta av ein medlem som tykte det var leitt at han ikkje kunne ha russekort som det stod «raudruss» på. Nokon burde få russeutstyrprodusentane til å lage kort på nynorsk, meinte han. Det var me heilt samde i. Difor laga me kampanjen #nynorskrussetid for å leggje press på dei største russeutstyrprodusentane, Russeservice og Russedress, slik at dei

Arkivet til Noregs Mållag

» ORDSKIFTE

Eg ser at den gamle saga om at arkivet til Noregs Mållag gjekk med under krigen framleis lever i lærebøker og andre framstillingar av den norske språkhistoria. Difor tykkjer eg det høver med ei oppklaring, sidan mange – både unge og eldre – sikkert ikkje har oversikt over arkivsaka som Noregs Mållag arbeidde med i 1980-åra.

Då nazistane tok over styringa med mål- og ungdomslags-samskipnaden i februar 1942, la styret i Noregs Mållag ned arbeidet sitt og styremedlemene gjekk frå verva sine.

Eit nazistyrte Norsk Målkontor vart skipa med Knut Knutsson Fiane som styrar, medan mållaga la ned verksemda si. Mange i etterkrigstida trudde då at det sentrale arkivet til NM fylgde med på lasset og gjekk med under den allierte bombinga av Victoria Terrasse i nyttårshelga 1944–45. Nazikontoret vart øydelagd under dette bombeåtaket.

Men då Bondeungdomslaget i Oslo i 1980 selde bygarden sin i Kristian Augustsgate 14, der mange målorganisasjonar heldt til frå 1950-åra og utetter, vart det attfunne fleire fulle kasser med arkivmateriale som høyrde Noregs Mållag til. Det var brev og fyldige kopibøker pent ordna av skrivjar Edvard Os, årsmeldingar og referat frå styremøta, heilt frå skipinga av Noregs Mållag i 1906 og fram til og med andre verdskrigen. Einkvan snartent person må ha stukke det unna før nazistane fekk kloa i det. Ingen veit i dag kven den personen eller desse folka var. Ettertida er desse personane stor takk skuldig. Det vart elles publisert fleire hovudfagsoppgåver på grunnlag av dette arkivet, og lagssoga om Noregs Mållag frå 1906 til 1945 byggjer òg på tilfang herifrå.

Årsmeldingane til Noregs Mållag og Noregs Ungdomslag har vore offentleg tilgjengelege heile tida, men sjølve arkivet har altså vore «borte» frå 1942 til 1980.

Noregs Mållag samrædde seg tidleg med fagfolk for å få ordna og lagra alt tilfanget på ein forsvarleg måte, og det ligg no på Riksarkivet ved Sognsvann i Oslo. Alt dette vart gjort i 1986. Sidan ordet framleis går om at det sentrale mållagsarkivet gjekk med under krigen, finn eg det rett å opplysa om dette no.

OLAF ALMENNINGEN
(dagleg leiar i Noregs Mållag 1976–1987)

«Han og ho, men ikkje den»

» ORDSKIFTE

Som eit apropos til diskusjonen om han/ho/hen minner Sverre Hatle i nr. 1-2017 om at norske talemål og nynorsk skriftspråk bruker han, ho og det som pronomen til alle substantiv utan omsyn til om dei har biologiske kjønn eller ei. Slik har det vore, og eg vonar denne rikdomen vert teken vare på.

I min sunnmørske barndom for eit halvt hundreår sidan var det sjølvsaagt å seie han om bilen, ho om elva og det om treet. Kasusbruken var også ganske konsekvent: Me såg bile(n) kome, (h)an sat i bila, bile(n) køyrde på (hå)na, tre(d)et stod bortmed elvinje. Guten likte henne (ikkje berre om jenta, men også om suppa), og jenta heiv seg på (hå)na (ikkje guten denne gongen, men sykkel).

På ungdomsskulen kunne tysklæraren bruke det kjende frå talemålet til å forklare om kasus i framandspråket. Slik verkar det ikkje no lenger. Sær få veks opp med kasusbøying av norske substantiv. Straumane i språkutviklinga er sterke, og eg har forsona meg med at dei lokale dialektane vert mindre særprega.

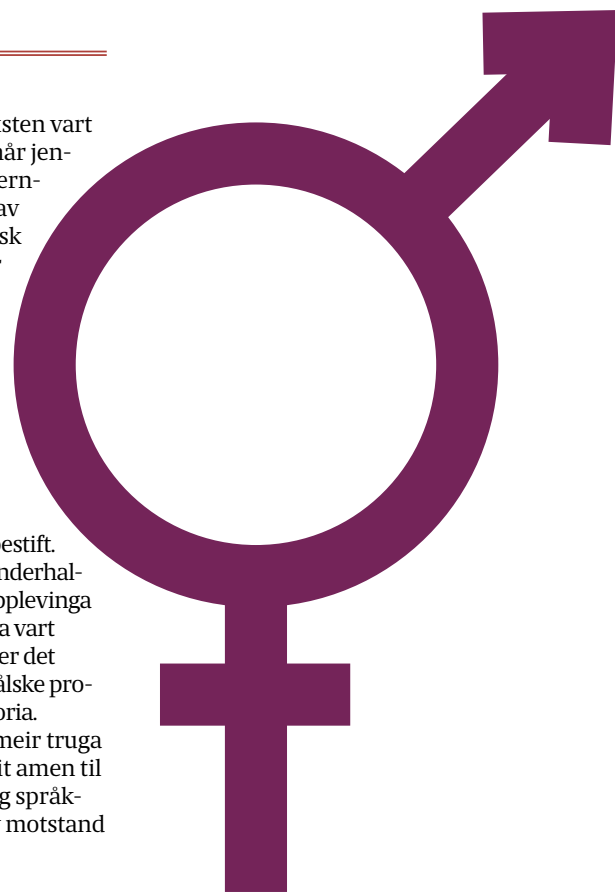
Noko eg ikkje har forsona meg med er bruken av «den» for han/ho-

nom og ho/henne. I oppveksten vart dokka kalla «den» einast når jentene brukte bymålet frå fjernsynet i leiken. For mange av oss er det framleis eit typisk bokmålsdrag som skurrar kvar gong me møter det i nynorsk tale eller skrift.

Av ein eller annan grunn har fleire forfatarar forkasta både han og henne til fordel for det (bokstaveleg tala) kjønns-lause «den». For nokre år sidan høyrde eg ei fascinerande opplesing om ei leppestift. Teksta var spennande og underhaldande, men for meg vart opplevinga skjemd av at stifta heile tida vart omtala som «den». Etterpå er det berre det skurrande bokmålske pronomenet eg hugsar av historia.

Han og ho synest vere meir truga av den enn av hen. Attåt eit amen til Hatles ytring oppmodar eg språkmedvitne målfolk til aktiv motstand mot den-preset!

PER HALSE

Målet vårt

Stytt opp om det kjempande målet. Bruk det, og kjenn det gjer godt å få skrive så nær opp til talen. Det gjeld båd' i stort og i smått.

Målet, det ligg der gjort ferdig, samla frå landet så vidt. Med stønad i lov og i røyndom, eit mål som er ditt og er mitt.

I TV og radio dei brukar sitt talemål, klangfullt og godt, og alle forstår me kvarandre, å nytte sitt eige er flott.

Mange ord har me sams med dei store, med engelsk og svensk og latin. Dei orda er gilde for mange, vår målform er like eins fin.

Så bruk ho! Du treng ikkje reddast dei som seier ho mindre er verd. To jamstelte former har norsken, så vårt bruk avgjer målet si ferd.

Difor treng du 'ke skjemmaast for skriva litt annleis enn fleirtalet gjer. Nei stolt av ditt mål skal du vera og nytte di målform så gjev.

Din bruk vil gje nynorsken framgang, vil gje breidde som monar som mest. Der kan du kjenne ditt eige og følgje ditt talemål best.

La oss heidre dei blada som vågar å bruke vår målform så klar! La oss fylle kvart brev som me sender med ord som me verkeleg har.

» ORDSKIFTE

Denne visa blei lese opp på møtet som Buskerud Fylkeslag hadde i Numedal i vinter. Ho tek opp viktige sider ved målarbeidet.

Dess fleire som skriv på nynorsk, dess betre blir det akseptert. Marie Takvam skriv i ei diktstrofe: «Nokon må bruke ordet. Berre ved bruk blir det vakkert.»

Det som meinast i fjerde verset i visa, er at ord som «ete», «mjølk», «sjukehus» med fleire, er greie for bokmålsfolket når dei finst i eit anna språk, i dette høvet svensk. Men når same orda brukast på nynorsk, er dei ikkje fine nok.

Me bør vera stolte av nynorsken vår, og det er ingen grunn til å skjemmaast ved han.

Nokon trur det er vanskeleg å skrive på nynorsk. Men tek ein utgangspunkt i dialekta si, så er ein langt på veg. Dei fleste dialektene i landet ligg nær opp til nynorsken:

På kortet ein sender frå ferieturen, er det enklare å skrive ut frå talemålet sitt: «Hels til alle heime», enn «Hils til alle hjemme». Og mange vil på dialekta si seia: «Det er mykje stein i jorda her». Det er ordrett nynorsk. På bokmål ville det heite: «Det er meget sten i jorden her».

Dei siste tiåra har bokmålet gått i konservativ lei.

Like lite som det er grunn til å skjemmaast ved dialekta si, er det grunn til å skjemmaast ved å skrive nynorsk. Difor burde det vera naturleg at folk med dialektbakgrunn, fyrst tyr til denne målforma når dei skriv.

På årsmøtet 15. februar i år, gjekk Numedal Mållag inn for å setja i gang ein samtalering om målsaka. Ringen skal fungere som ei tankesmie og drøfte fram tiltak som kan få fleire til å skrive på nynorsk, ikkje minst dei unge. Me skal der ta opp mindreverds-kjensle og mobbing når det gjeld nynorsk, og andre tema som melder seg. Tiltaka legg me fram for mållagsstyret, som så eventuelt kan setja dei ut i livet.

Dette året reknar me med å halda tre møte. Det fyrste før ferien. Møtestaden kan leggjast ymse stader i dalen, slik at reisetida blir noko utjamna for deltakarane. Data kan og brukast til samband innan ringen. Buskerud Mållag har på førehand lova 2000 kr til oppstart av prosjektet.

Helsing arbeidsgruppa ved
JOHAN HAMRE OG OLA AASEN

Bli med i samtaleringen som Numedal Mållag startar i vår. Påmelding til johanhamre@hotmail.com eller mob:99335992

Å-EN ER HUNDRE

Bokstaven Å kan i år feire sitt hundreårsjubileum. Den fekk eit offentleg godkjentstempel i 1917.

(NPK-NTB)
– I 1917 var det ei stor rettskrivingsreform, og der blei det tilrådd at å blei brukt i staden for dobbel a, seier seniorrådgjevar Sturla Berg-Olsen i Språkrådet. Det førte til at

bokstaven å konsekvent blei tatt i bruk og erstatta aa i blant anna ordlister og skulebøker.

– Men det tok litt tid før bokstaven blei tatt i bruk overalt. Blant anna heldt ein del aviser igjen, og brukte framleis aa. Aftenposten gjekk for eksempel ikkje over til å bruke å før i 1928, seier Berg-Olsen.

Etter 1930 er å i vanleg bruk, seier språkeksperter.

DANSKANE VAKLAR

Det var praktiske årsaker til at ein gjekk over frå aa til å.

– Det var mange ord der det såg litt rart ut med fleire a-er etter kvarandre. For eksempel finst det eit stad som heiter Håa. Det såg litt merkeleg ut å skrive det Haaa. Det finst mange slike døme, seier Berg-Olsen.

Den doble aa-en kom frå dansk.

– Det var liten eller ingen skilnad mellom dansk og norsk riksmål før 1907. Frå 1907 kan vi snakke om riksmål som ei eiga norm separat frå dansk. Men før det hadde vi jo også eit eige norsk skriftspråk, landsmålet, som blei etablert på slutten av 1800-talet av Ivar Aasen. Også Aasen brukte aa, seier Berg-Olsen.

På svensk blei å brukt i trykte tekstar allereie på 1500-talet.

– Danskane heldt på aa heilt til 1948, først då innførte dei å, men du ser framleis ofte aa i dansk skriftspråk, seier Berg-Olsen og viser til byen Aarhus som eit eksempel. Her vedtok bystyret i 2010 at stavemåten skulle bli endra tilbake frå Århus til Aarhus. Også fleire andre danske kommunar har tatt

Aa-staving tilbake i stadsnamnet.

EKSKLUSIV BOKSTAV

Her heime er Å eit ganske så hyppig brukt stadnamn.

– Det er minst ti stader som heiter Å. Det er ingen andre stadnamn i Noreg som berre består av éin bokstav, seier Sturla Berg-Olsen.

Stadnamnet Å har truleg si forklaring i at mange stader ligg ved ei elv – eller ei å.

Åa har fått ein renessanse med dataalderen, der å bli til aa om ein berre har tilgang til engelsk tastatur. Å-en kan heller ikkje bli brukt i e-postadresser, der blir den gjerne til ein a.

– Derfor heiter då også Språkrådet *sprakradet* i våre e-postadresser. Vi skulle sjølvsagt ønskt at vi kunne hatt det korrekt stava, seier språkeksperter.

Å-en er av den eksklusive sorten. Han finst ikkje i nokon store språk. I tillegg til norsk, dansk og svensk, blir å-en berre brukt i andre mindre språk som sørsamisk, lulesamisk og skoltesamisk – i tillegg til språket chamorro, som bli brukt på Guam og Marianene, og istro-romansk, som bli brukt i Kroatia.

– Vi ser også at våre sære bokstavar æ, ø og å bli brukte i marknadsføring og namn på band. I utlandet signaliserer det noko eksotisk og kan minne om vikingar. I Frankrike har eg til dømes sett at dei har eit yoghurtmerke som heiter Fjord, men dei har slengt på ein strek over o-en, *Fjørd*. Det ser jo ganske så merkeleg ut for oss, seier Sturla Berg-Olsen. (©NPK)

Gåver til Noregs Mållag

Mellom 12. januar og 16. mars fekk Noregs Mållag **235 938** kroner i gåve. Det er me umåteleg takksame for!

AUST-AGDER MÅLLAG

Birgit Attestog
Gaut Borgan
Kristine Foss
Rolf Fredriksen
Jon Olav Gryting
Johannes Havstad
Olav Hoftuft
Knut K. Homme
Gunvor Lande
Jon Kolbjørn Lindset
Tarald Myrum
Signe Alise Olstad
Sigrid Bjørg Ramse
Tone Å Rysstad
Øystein Rød
Johannes G. Torstveit
Helge Ove Tveiten
Olav Vehus
Jens Vellene
Olav Torj Åkre

AUSTMANNALAGET

Steinar Bakken
Syver Berge
Ole Bjerke
Anders Bjørge
Oddbjørg Blakar
Eldrid Brandvol
Jostein Brenden
Ivar Bungum
Stein Dahlen
Trond Dalsegg
Inger Johanne Dæhlen
Gunnar Eide
Tor Johannes Einbu
Hans Enstad
Frode Erstad
Mathias Finsveen
Inger Lise Fiskvik
Tordis Irene Fosse
Svein Fylksen
Kjell Gulbrandsen
Paul Henrik Hage
Erik Hanssveen
Olav Haraldseid
Solfrid M. Harildstad
Magnhild Harsheim
Gaute Elvesæter Helland
Bjarte Hole
Ola Holen
Gunn Strømsøyen
Hvamstad
Ola Jonsmoen
Kristin Kirkestuen
Håvard Kleiven
Ola Klepp
Grete Langodden
Gunnar Lien
Asgeir Lilleås
Anne Midtbø
Øyvind Nordli
Jogrim Nordsletten
Hans M. Naess
Olaf Nøkleby
Jørgen Nørstegard
Tone Rui
Frødis Schjøberg
Jakup Skjedsvoll
Egil Skullerud
Arne Skuterud
Arne I. Skåle
Nils Steinar Slapgård
Ivar Sund

Kåre Sveinhaug
Reidun Ramse Sørensen
Kirstine Prestmoen
Tallerås
Magne Teppen
Knut Tvete
Lars Ullgren
Bjørn Liavaag Visø
Åse Grønlien Østmoe
Mathias I. Øvsteng
Rolv Kristen Øygard
Rune Øygard

BUSKERUD MÅLLAG

Svein Anders Aasen
Herbjørn Brennhovd
Per Drabløs
Borgny Feten
Lars Erik Jacobsen
Oddbjørn Jorde
Klaus Lågøyr
Ingunn Asperheim
Nestegard
Per Ove Nybråten
Ola Kjetil Oppi-Berntzen
Gunnar Ottne
Tordis Perstølen
Halle Perstølen
Kari Roe
Kjellaug Romslo
Ola Ruud
Knut H. Skrindo
Kjell Snerte
Helga Sveinunggard
Rolf Harald Sæther
Knut S. Torsteinsrud
Sigurd Tveito
Torggrim Ådnegard

FYLKESMÅLLAGET VIKVÆRINGEN

Bergfinn Aabø
Ivar Aasen
Ruth Amdahl
Børre Austmann
Lillian Austnes
Anfinn Bernaas
Sigmund Birkeland
Erlend Bleie
Kirsten Bolstad
Reidar Borgstrøm
Magnhild Brekke
Svein Erik Brodal
Hæge Marie Roholdt
Brunvatne
Kjell Bø
Karen Bø
Tormod Bønes
Hans Olav Eggestad
Tove Karina Eidhammer
Asbjørn Eidhammer
Olav Aage Erikstad
Turid Farbregd
Liv Flugsrud
Hallgeir Flø
Egil Alf Foss
Jon Fosse
Torfinn Fuhr
Haldor Fykse
Tor Gabrielsen
Marianne Gihle
Otto Gjerpe
Oddrun Grønvik
Erik Hardeng

Asbjørn Haug
Mildrid Helland
Botolv Helleland
Arnfinn Helleve
Edvard Hoem
Halldor Hoftun
Valborg Holten
Marit Hovdenak
Olav Høgetveit
Martha Rysjedal Johnsen
Inger Marie Jordell
Laurits Killingbergtrø
Harald Sverdrup Koht
Bård Kolltveit
Olaug Krogsæter
Dagrun Kvammen
Johannes Kvammen
Tove Harriet Eeg Larsen
Åse Haugan Larsen
Torhild Leira
Birgit Synnøve Lunde
Martinus Løvik
Jon Låte
Lars Meling
Norvald Mo
Remi Moen
Marit Sandal Mortensen
Finn Måge
Solveig Nerol
Øystein Njål Nordang
Eva Nørstebø
Svein Johann Ose
Kari Rysst Paulsen
Benjamin Edillon Reichle
Asbjørn Roaldset
Frødis Marie Ruud
Toril Kristin Sjø
Olav R. Skage
Gunnvor Fykse Skirbekk
Inger Skjelmerud
Arne O. Skjelvåg
Nils Standal
Ellen Marie Svea
Åsfrid Svensen
Sissel L. Sæbø
Halvard Mikal Sæbø
Jostein Sønnesyn
Olav Nils Thue
Øystein Tormodsgard
Stein Tveite
Lars Sigurdson Vikør
Kristi Vindedal
Kjetil Vistad
Johannes Georg Østbø
Herlov Øverland
Kristen Øyen

HORDALAND MÅLLAG

Torunn Aarre
Olav Aas
Livar Aksnes
Audhild Aldal
Solveig Almås
Arne Alsaker
Arne Andersen
Arnfinn Jørgen Ansok
Erlend Bakke
Oddbjørn Berge
Marit Berge
Daniel Berge
Eli Bergsvik
Signe Bergvoll
Dagrun Berntsen
Leif Olaf Birkeland

Jostein Birkeland
Kjellaug Birkeland
Ansgar Bjelland
Bjørn Bjørlykke
Reidun Bjørnberg
Audun Bjørnberg
Dag Bjørnevoll
Asbjørn Bjørnset
Solveig Bjørsvik
Gjertrud Bleie
Olaug Boge
Johannes Bolsta
Oddbjørn Borge
Arne Brattabø
Reidar Bremertun
Bjarte Brundtland
Endre Otto Brunstad
Jostein Buene
Bjarne Buene
Rannveig Bærtvedt
Vigdis Digernes Dahl
Reidar Dale
Arve Dale
Knut O. Dale
Åse Davidsen
Olav Digernes
Kristian Djuvsland
Nils J. Drage
Inge Draugsvoll
Bjørn Draugsvoll
Torbjørn Dyrvik
Randi Engelsens Eide
Nils Eidhammer
Gudrun Eimstad
Ingunn Eitrheim
Reidun Emhjellen
Brynild Enehaug
Nils M. Engelsen
Magne Engevik
Øystein Erstad
Frode Flesland
Ragnvald Fleten
Audhild Fosse
Harald Frønsdal
Hjalti Heimir Gislason
Paul Kåre Gjuvsland
Solveig Grønlien
Kåre Grønsnes
Jakob Gullberg
Eli Hanto
Ida Haugum
Åshild Haukås
Torbjørn Haukås
Johan Hausberg
Jorunn Havro
Svein Heggheim
Aslak L. Helleve
Aslak T. Helleve
Jan Kåre Henriksbø
Kåre Herfindal
Robert Hermansen
Kjartan Hernes
Norvald Hestholm
Else Marie Kind Hevrøy
L. O. Himle
Marit Hjartåker
Johan Hjortås
Karl Hope
Arnfinn Hopland
Army-Sissel Myking
Horsås
Brit Yndestad Hovland
Bjørn Husefest
Geir Hydle
Martha Hægstad
Geir Instanes
Ole-Jørgen Johannessen
Aslaug Garnes Johnsen
Ingvild Jøsendal
Randi Jåstad
Hans Kr. Kahrs
Jarle Kjespo

Olav Kobbeltveit
Trygve Kråkevik
Magne Kvæven
Hans Langesæter
Knut Langesæter
Vidar Lehmann
Lars Gunnar Lie
Leif Lindvik
Anstein Lohndal
Eldbjørg Tøsdal Lyssand
Tore Lyssand
Per Lødøen
Torstein Løning
Margunn Melkersen
Tone Eitrheim Midtbø
Arve Mjøs
Svanhild Monstad
Terje Mortensen
Asbjørn Myklestad
Jostein Mykletun
Einar Myster
Arnlot Møster
Bjørn Odlaug Måge
Johannes A. Måge
Eli Karin Nerhus
Jorunn Nesheim
Øyvind Nitter
Bjørn Egil Nordland
Lisbeth Norendal
Helge Martin Nygård
Nils Nyteit
Anfinn Otterå
Arild Reigstad
Sjur Reinsnos
Janne Robberstad
Madli Ingelin Rolfsnes
Inger-Johanne Rossebø
Sigmund Røstum
Håkon Sagen
Lars K. Sandven
Olav Sandvik
Torbjørn Seim
Mons Ole Dyvik Sellevold
Kaare Skaala
Bjarne Skarestad
Gunvald Skeiseid
Arne Skjerven
Arnlaug Skjæveland
Per Skjæveland
Harald Skorpen
Jakob Skår
Kari Smith
Jostein Småbrekke
Asbjørn Solberg
Harry Solberg
Nora Henden Stegane
Magnhild Steine
Nelly Storebø
Gerhard Inge Storebø
Rolf Sigmund Sunde
Audun Sydnes
Lars Børge Sæberg
Anne Sæland
Borgny Særsten
Leif Helge Særsten
Kjell Gudmund Søholt
Birger Taranger
Kirsten Taranger
Tone Kvam Thorsen
Knut J. Tokheim
Torgeir Torvik
Kjell Thore Tunesvik
Knut Tveitnes
Odd Tøndel
Brynild Utne
Anna K. Valle
Rigmor Nesheim Vaular
Anders T Veland
Randi Vengen
Kjersti Ingolfsdotter
Vevatne
Berta Vevle

Berit Vatne Vik
Inger B. Vikøren
Sidsel Vinsand
Ingebjørg Viste
Joakim Parelus Winters
Ingvild Ystaas
Leif Øie
Einar Øyre
Olav Ånneland
Magne Århus
Solveig Åsvang

KARMSUND MÅLLAG

Steinar Aalvik
Torunn Alnes
Einar Eintveit
Dorthea Sofie Erøy
Grete Fedøy
Synneva Flesland
Stein Oddvar Gravelseter
Aud Grimstveit
Anbjørn Haugland
Grete J. Hjelmervik
Torill Borge Horneland
Eivind Hundseid
Øystein Kalstveit
Svend Kjetland
Knut Knutsen
Leiv Karsten Medhaug
Asbjørn Miljeteig
Paul Molstre
Lars Gunnar Oma
Harald Orvedal
Gunlaug Pedersen
Borghild Sævereide
Prestegård
Johannes Risøy
Trygve Sandvik
Knut Svendby
Jon Olav Tesdal
Knut Tunesvik
Hans Olav Tunesvik
Åfrid Valheim
Sjur Velde
Ingolv Vevatne

NAUMDØLA MÅLLAG

Håvard Avelsgaard
Åshild Nymo

NORDLAND MÅLLAG

Kåre Belsheim
Tore Moen
Ståle Paulsen
Arne Harald Tøsse

NORDMØRE MÅLLAG

Aksel Aarflot
Magnar Almberg
Anne Grete Witzøe Botten
Ola Bræin
Eivind Hasle
Randi Skrovset Hatle
Sigrun Hesjehagen
Marit Hoel
Tora Kjelleberg
Asbjørn Klaksvik
Jorunn M. Kvendbø
Hanne Kvitberg
Oddvar Moen
Gunnhild Mogstad
Tor Mogstad
Finn Gunnar Oldervik
Henry Opland
Astrid Sæter
Rolv Sæter
Eirik S. Todal
Borgny Hatlestad
Tveekrem
Inge Ås
Kirsti Orheim Ås

ROGALAND MÅLLAG

Gunvor Aardal
Gunnleiv Aareskjold
Audun Aarflot
Gunvor Dalva Amdal
Sigmund Andersen
Lars Bakka
Johannes Bakka
Gjert Anders Saltskår
Bjerkevoll
Aslaug Kvilekval Breivik
Marit Kyllingstad Bråten
Konrad Bråtveit
Jan Egil Byberg
Alf Jan Bysheim
Kjell Steinar Ervik
Ingrid Fiskaa
Solveig Moe Fisketjøn
Oddvar Flatabø
Ingrid Gjesdal
Agnar Hadland
Bård Harboe
Kari Ingrid Hatteland
Lidvor Hatteland
Inge Haugland
Sverre Haver
Erik N. Havrevoll
Jo Vermund Heggland
Astrid Heigre
Halvard Helseth
Rasmus Hetland
Tom Hetland
Terje Håland
Dag Ingebrigtzen
Magne Jakobsen
Ole Johannessen
Sigrid Kjetilstad
Magnhild Harboe Kleppa
Jens Kleppa
Anne Margrethe Kolnes
Nils Ingvar Korsvoll
Jon Laland
Hallgeir Langeland
Georg Løvbrekke
Eli Marvik
Anne Mo
Åsta Mælen
Knut Georg Nilsen
Knut Norddal
Odd Magne Nordmark
Målfrid Lunde Norheim
Kirsti Nærland
Kjellaug Sølvsberg Oftedal
Ingvar Olimstad
Leiv Olsen
Siv Omdal
Alf Gunnar Paulsen
Peder Pedersen
Oddbjørn Reime
Marit Renslo
Gunvor Risa
Svein Risa
Torleiv Robberstad
Ole Bjørn Rongen
Magne A. Roth
Atle Røe
Torhild L. Rørheim
Astrid Råsberg
Rolf Salte
Jostein Selvåg
Bergljot Selvåg
Ingeborg Skjerpe
Marta Skjerpe
Ingeborg N Skjærpe
Tobias Skretting
Dag Terje Solvang
Tom Soma
Trond Spanne
Hans Spilde
Jon Stangeland
Marit Rommetveit
Staveland

Audun Steinnes
Odd Sigmund Sunnanå
Brit Harstad Sværen
Einar Sæland
Marta Sætrenes
Kåre Søyland
Svein Kåreson Søyland
Tora-Liv Thorsen
Åshild Thorsen
Kåre Torvanger
Kurt Tunheim
Hilda Ullestad
Åslaug Undheim
Ottar Vandvik
Reidar Vik
Alv Hermann Vistnes
Ketil Volden
Askill Voll

ROMSDAL MÅLLAG

Ingar Aas
Henning Austigard
Dagrun Gjelsvik Austigard
Harald Baldersheim
Asbjørg Baldersheim
Annlaug Berge
Torhild Hanem
Inga Guri Hestad
Kåre Magne Holsbøvåg
Tor Kvadsheim
Gunnhild Austlid
Oppigard
Karen Os
Reidun Drabløs Oterhals
Oddmund Svarteberg
Susan Sylte
Bjørn Sæbø
Kristoffer Venås
Kåre Vold
Øystein Øye

SOGN OG FJORDANE MÅLLAG

Vemund Aartun
Ragnhild Anderson
Olaug Marie Bjelde
Saxe Bjørkedal
Jan Asle Bolset
Ole Reinhart Bugjerde
Jakob Devik
Torkjell Djupedal
Gjertrud Eikevik
Eldbjørg Stegane Engebø
Kjellrun Hamnes Espe
Marta E. Fjærestad
Bjørn Fjøsne
Johannes Flaten
Inger Eikeland Flåten
Kjellrun Fossdal
Dag Fosstvedt
Jan Martin Frislid
Siri Bente Fuhr
Ottar Færøyvik
Magnhild Gravdal
Hilde Yndestad Halland
Audun Hammer
Oddlaug Hammer
Hans Haugen
Ivar S. Haugland
Bjarne Havro
Helga Hjetland
Sølvi Anne Espeland Hope
Ragnar Hove
Bjørn G. Hovland
Liv Husabø
Nils Husabø
Sverre Indrehus
Siri Søreide Jansen
Bjarne Kaarstad
Ingunn Kandal
Harald Kirkebø
Rannveig Tveit Kirkebø

Ola Kjørstad
Arne Kleiva
Olina Kolbotn
Anders Kvam
Liv Janne Kvåle
Øystein Lavik
Hanne Kristin Meek
Ljotebø
Jorunn Loftesnes
Jon Ivar Lote
Rune Lotsberg
Steinar Dahl Lægred
Terje Erik Moe
Knut Moen
Ragnhild Skogen Molde
Knut Ole Myren
Olav Myrhol
Julie Kristine Ness
Odd Njos
Stein Bugge Næss
Per Scott Olsen
Oddbjørn Ramstad
Henning Leiv Rivedal
Bente Rydlandsholm
Bjørn Rørtveit
Steinar Røyrvik
Margot Sande
Marta Kari Schawlann
Bjarte Sindre
Jon Skjeldestad
Knut Atle Skjær
Synneva Kolle Solheim
Kirsti Solheim Stegane
Henrik Stokkenes
Dag Håkon Storaker
Ola Magne Strand
Sigrid Svartefoss
Gunnhild Systad
Leiv Sølvsberg
Jakob Thingnes
Ingrid Thy
Kari og Helge Tveit
Reidar Tveit
Johan Varlid
Jorunn Veseth
Jens Vestrheim
Øystein Vikesland
Magnar Wøien
Liv Østrem
Magni Øvrebotten
Kåre Øvregard

SUNNMØRE MÅLLAG

Ingrid Aamdal
Ottar Aashamar
Kristian Almås
Åsmund Arne
Oddfrid Nora Bell
Erik Bergmann
Elisabeth Yksnøy
Bergmann.
Torunn Bildøy
Sigurd Olav Brautaset
Ole Arild Bø
Per Fauske
Tore Gjære
Øystein Grønmyr
Reidar Hareide
Britt Harøy
Jorunn H. Henriksen
Inger Hjorthaug
Reidun Hunnes
Ingrid Runde Huus
Jakob O. Kjersem
Terje Kjøde
Jostein Kursetgjerd
Margrete Kvalsvik
Marit Kvammen
Einar Landmark
Hallstein Ljoså
Berit Lyngstad
Else Løndal

Marit Aakre Mjøs
Jostein O. Mo
Helge H. Moe
Trine Naadland
Roger Nedreklepp
Harald Nordang
Ingvald Nupen
Per Pilskog
Lillian Ramnefjell
Karl Ramstad
Oddbjørg Remøy
Torleiv Rogne
Ottar Rogne
Olga Støylen Runde
Gunder Runde
Else Synnøve Skarbo
Hallvard Slettevoll
Jarle Solheim
Ola L. Steinsvik
Jan Ove Stene
Harald Sunde
Sverre Sordal
Ragnhild Sordal
Bjørn Inge Taklo
Per Svein Tandstad
Randi Flem Ulvestad
Eldrid Vik
Sveinung Walseth
Knut Ytterdal
Kjell Arne Årseth

TELEMARK MÅLLAG

Sveinung Astad
Lars Bjaadal
Halgeir Brekke
Sigrid Bø
Olav Rune Djuve
Per Engene
Olav Felland
Gunlaug Fjellstad
Jon Funner
Anne Karin Funner
Hans Magne Gautefall
Lavrans Grimstveit
Asbjørn Nes Hansen
Knut T. Haugen
Ingebjørg Haukelidsæter
Astrid Holte
Hallgrim Høydal
Jon Ingebretsen
Halvard Jansen
Olav K. Jørgedal
Aud Manheim
Sigrun Garvik Moen
Ellen Bojer Nordstoga
Jakob Olimstad
Helge Rykkja
Bjørn Seljebotn
Per Skaugset
Gunvor Solberg
Borghild Stahl
Margit Ryen Steen
Alv Halvor Straumstøyl
Birgit Signe Røysland
Sørle
Bergljot Telnes
Sigurd Telnes
Olav Tho
Torkjell Tjønn
Alf Torbjørn Tveit
Jon Tvitekkja
Johan Vaa
Torstein Vadla
Tor Valle
Einar Versto

TROMS OG FINNMARK MÅLLAG

Nils Aarsæther
Runar Hals Bjelland
Per K. Bjørklund
Terje B. Dahl

Bjarne Eilertsen
Eldbjørg Gjelsvik
Lillian Bernes Hay
Olav Gaute Hellesø
Frode Kinserdal
May Johanne Molund
Atle Måseide
Kjell-Per Nilsen
Ole Edgar Nilssen
Guro Reisæter
Ingrid Russøy
Rønnaug Ryssdal
Sigrid Skarstein
Irene Skoglund
Grete Lien Stenvold
Jon Todal
Gunn Utkvitne
Bjørnar Østgård

TRØNDERLAGET

Kolbjørn Aune
Egil Ingvar Aune
Kjell Bardal
Arne Bjørdalsbakke
Karl Ove Bjørnstad
Astrid Dalslåen
Olaug Denstadli
Anne Eldevik
Olav Engan
Ellen Enge
Ola Stuggu Fagerhaug
Ingvald Falch
Helge Fiskaa
Arne A. Frisvoll
Størker Garberg
Lars Eirik Havdal
Oddvin Herstad
Øyvind Hoel
Arne Hov
Modulf Husby
Inger Sandvik Jarstein
Kirsti Årøen Lein
Anne Leira
Jens Loddgard
Geir Lorentzen
Lars Kolbjørn Moa
Helge Normann Nilsen
Lars Nygård
Jenny Nyvik
Aud Okkenhaug
Helge Raftenvold
Jostein Rekstad
Anna Dorthæa Remhaug
Kristian Risan
Narve Rognebakke
Einar Rædergård
Ragnhild Saur
Oddny Pauline Skeide
Jan Solberg
Svein Solheim
Arvid Henry Staupe
Eiliv Størdal
Steinar Supphellen
Arvid Syrstad
Svein Bertil Sæther
Jan Sørås
Kristoffer Uppheim
Harald Vik-Mo
Beret Wicklund

VALDRES MÅLLAG

Brita Appel-Breivik
Gunnar Belsheim
Gunnar Breivik
Olav Gullik Bø
Jan Espeliødegård
Margit Fuglehaug
Ingunn Hommedal
Frank Tommy Jacobsen
Randi Lauvrud
Per Lykkja
Nils Rogn

Per Gunnar Veltun
Magnor Wigdel

VEST-AGDER MÅLLAG

Leiv Hartly Andreassen
Anne Kathinka Aslaksen
Anne Austad
Aud Støylen Djupdal
Solveig S. Eiken
Anne-Berit Erfjord
Åse-Berit Fidjeland
Randi Lohndal Frestad
Vigleik Frigstad
Bjarne Halvdan Furholt
Marry-Ann Gimre-Torgersen
Øyvind Grov
Berit Fiskaa Haugjord
Magne Heie
Gudrun Haugen Håvorsen
Sissel Jakobsen
Oddvar Jakobsen
Hans Klev
John Lauvdal
Kirsti Lavold
Solveig Stallema Lima
Målfrid Lindeland
Ragna Lindeland
Tom Arnt Lindeland
Gunvor Robstad
Kari Seland
Bjørn Sjurseth
Bjørn Helene Slapgard
Knut Gunnar Solberg
Asbjørn Stallema
Leiv G. Storesletten
Ole Bernt Syvertsen
Bjørn Vestrheim
Bjug Åkre

ØSTFOLD MÅLLAG

Gunnar Anmarkrud
Gudbrand Guthus
Eiliv Herikstad
Kjelrun Hersund
Arne Kvernhusvik
Bjørn Robberstad Jensen
Einar O. Standal
Jorun M. Stangnæs
Håkon Teigland

YRKESMÅLLAG

Anne Bjørkvik
Kjellfrid Bøthun
Olav Bøyum
Sissel Hole
Eirik Holten
Kari Huus
Rønnaug Kattem
Jan Kløvdal
Kjell Harald Lunde
Kari Møen
Olav Norheim
Borge Otterlei
Linda Plahte
Hugfrid Raaheim
Frode Ringheim
Lars Helge Sørheim
Turid J. Thune
Sigrid Tyssen
Vidar Ystad

BEINVEGES INNMELDE

Marit Einrem
Kristian Halse
Johannes Hjønnvåg
Gunnar Mjøs
Erling Nordheim

TRYLLE- KUNST		STIKK- VÅPEN	BROTEN		ANONYM		GLODDE	FØR	TØYMER		RØ		BUTIKK	AND- SYNES		KLOKKE	
		TROLL	SJØLV- RÅDIG		PÅHITT						BILTYPE					SVELLE	
TILTRU				SLEDE- UNDERLAG		PÅ MOTEN			UBYGT					RØYK			SPANSK SMÅ- RETT
INDRE SPENNING						JAZZ- MUSIKAR			SKI- HOPPAR								
TRYGDE- LAG	NORD- MANN		SORG		GASS					SVØVEL	VASSE			SEINT	TVINGE	HEILE	
BAK- VERK TIL JUL		TVILANDE APOSTEL		ATOM	HELD TIL FUNGERE			MÅLTID		VASS- STRÅLE	LIVS-	AMPERE	SAL DEPARTE- MENT				
KLOSTER- SAMFUNN	STJERNE- BILETE		SKINN- REIM			KVINNE- NAMN	GRUNN- STOFFET		3,14 BRÅ			BORT HOE			AVSLAG	NÅLE- BUSKEN	MOTHUG
SIVBÅT			VER STILL !	VEL- HALDEN	FROSEN VÆSKE			HUSDYR			AVDELT ROM		REAL	MOROMANN PÅ TV			
HJELP TIL UTKANTAR								PISKE- SLAG						SOM SOLA			
GAMLE TING		IKKJE UTROP			RAND JORD- ARBEID					SUKKER- HALDIG		UNION			TIL STOVA		INN- VOLAR
KONKUR- RANGEN	HYLLE		IDEO- LOGI	ELV TONE		LEVER TEMA			LAND		VARE- MERKE FOR OLJE	POP- GRUPPE	PLAGG	LINERLE		UT- SLITEN	FATTIG
LOKAL- POLITIKAR		ÅTAK		I FALL FLATEMÅL			SVERIGE	MJØLKE- DYR		PATTA BLEST					TIDSRØM BAKKE		
GRENSE- BYGD							INTER- JEKSJON						IKKJE MANGE Å SKRYTE AV				NT NR. 2 2017

Kryssordvinnarar i nr. 1 – 2017

Aslak Bjotveit, Kristiansand
Ingunn Kandal, Høyanger
Bjug Åkre, Kristiansand

Send løysinga til:
Noregs Mållag
Lilletorget 1
0184 Oslo

Frist: 15. mai 2017

Merk konvolutten «Kryssord».
Rett løysing kjem i neste
utgåve. Tre vinnarar vert trekte
ut og får fin premie.

Namn: _____

Adresse: _____

Postnummer/-stad: _____

LØYSING

MATTE	M	FULL	U	STRAUM	K	GOD-	EMNE TIL	INNGÅSE	L	SKEIN	K	ANDRUM	N	LVL	G	DEL AV	GRETT
	F	ARG	Ē	L	A	U	S	E	DEM	P	L	I	N	D	R	Å	K
KRILLA DYR	T	U	L	L	A	L	O	V	N	A	D	R	Å	K	E		
PLAGE	S	E	T	E	SFOR	R	I	L	L	E	R	E	G	A	T	T	A
DU OG EG REL I	M	E	P	E	N	T	A	G	O	N	A	R	A	PÅ NYTE	L		
RENN RENNAR	S	A	T	S	A	R	JOKED- R	I TELE- MARK	G	V	A	R	V	S	A	T	
TRASSE	T	A	N	N	T	R	Å	D	E	B	G	U	L	Å	S	T	AV- LEGGES
DEL AV BOKA	N	I	B	A	D	E	D	A	P	R	O	S	T	FREI GANDH	L	T	U
TEPPE	K	E	R	A	L	A	T	A	L	T	E	I	K	N	E	T	
SPIL- KORT	Å	K	L	E	E	L	D	A	N	D	E	N	J	Å	R	D	
FLATEMÅL KLARKE	S	P	A	R	E	S	S	S	E	V	E	R	I	N	Å	T	
UTLEIING FORSALA	A	R	V	A	L	I	U	M	KALEN	N	E	P	A	REIN TAN	P	P	UR
RESE TYPE	E	V	E	N	E	S	L	I	D	L	I	K	A	TIPS PEAKT	H	I	N
FROSEN JORD	S	N	I	K	GODT TILMÅL	S	K	R	E	D	D	A	R	S	Y	D	D
BLANDER PLAGE	T	S	V	I	FRÅ ADVERB	U	T	O	R	MÅNE- FAGE	T	V	E	R	S		
	T	E	L	E	N	A	T	O	L	A	N	D	A	SØR- HØVEDLAG	M	E	I
	S	E	L	E	G	N	A	G	E	I	S	P	I	N	G		

Mannstruerer du?

DET ENGELSKE NYORDET mansplaining dukka hyppig opp under valkampen i USA, og har byrja å feste seg i mange kretsar rundt omkring i verda. Ordet er samansett av man og explaining, og skildrar eit fenomen som mange kvinner føler seg utsette for, og som mange menn unekteleg bør kjenne seg att i.

Ordet blei for alvor introdusert av forfattar Rebecca Solnit i essayet og etter kvart boka *Men explain things to me* utgitt i 2008.

Mansplaining blei kåra til årets ord av New York Times i 2010, og i Australia fekk det same tittel i 2014.

I 2016 såg islendarane behovet for å lage ein lokal språkvariant, gode språkrøktarar som dei er. Hrútskýring tyder bokstaveleg talt bukkforklaring, der bukk er referansen til det maskuline i situasjonen. Tyskarane har kome med alternativet herrklären, franskmennene mecspliquer og spanjolane machoxplicar.

DESSE ORDA SKILDRAR den for mange velkjente situasjonen der visse menn tek det for gitt at det er deira oppgåve i livet å forklare andre, då spesielt kvinner, korleis verda eigentleg fungerer. Dette skjer uavhengig av om kvinna har like stor eller endatil meir kompetanse på temaet enn han.

Det er gjerne ein mann som (over)forklarar noko til ei kvinne fordi han går utifrå at ho ikkje veit noko om det i kraft av å vere kvinne, eksempelvis fotball og verktoy. Det kan også vere når ein belærande mann forklarar noko for ei kvinne som handlar om kvinneliv. Det kan vere ein realitykjendis (Donald Trump) som forklarar ein politiker (Hillary Clinton) at han kan meir om politikk enn henne.

Fenomenet er nedsettande og fordommande, og det førekjem i alle kretsar og samfunnslag. Det skjer med

» UNNTAKSKVINNA

SUSANNE MYKLEBUST EGSET
Språknerd, tekstforfattar og feminist

politikarar, forfattarar, kommunikasjonsfolk, journalistar og feministar. Det kanskje mest dagsaktuelle eksempelet er når høglytte menn tek over kommentarfelta for å forklare at mansplaining ikkje eingong eksisterer.

MANSPLAINING KAN FRAMSTÅ som uskuldig i enkelttilfelle, men fenomenet er faktisk eit symptom på eit reduserande kvinnesyn. Det må sjåast på i samheng med menns definisjonsmakt i samfunnet og må derfor takast på alvor.

Mansplaining har ikkje fått noka norsk omsetting, men blei diskutert i Språkteigen 23. februar i år, der seniorrådgjevar i Språkrådet Ole Kristian Våge sa seg einig i at det er viktig å finne norske ord for å skildre noko som er aktuelt, før det engelske ordet får feste seg.

NOKRE VIL KANSKJE argumentere med at betrevitar er eit dekkjande ord for det, men då vil kjønnsaspektet gå tapt, og heile poenget med ordet er å synleggjere at dette unekteleg har samheng med kjønn.

Dessutan er dei norske forslaga så saftig gode! Tygg litt på desse: Mannstruering. Testikkulering. Gubbektering. Formanning. Fyrklaring.

“Mansplaining kan framstå som uskuldig, men fenomenet er faktisk eit symptom på eit reduserande kvinnesyn.

Quiz

- 1 Ved kva amerikansk stjerneuniversitet heiter idrettslaget Golden Bears?
- 2 Kva vanleg europeisk småfugl vert kalla Robin i England?
- 3 Elva Manzanares renn gjennom kva europeisk hovudstad?
- 4 Kven skal representere Noreg i Eurovision Song Contest i Kiev i mai?
- 5 Kva var REMA (som i REMA 1000) opphavleg ei forkorting for?
- 6 Kva politisk parti representerer ordføraren i Lillehammer?
- 7 Kva buddhistisk symbol symboliserer den åttedelte vegen?
- 8 Kven var med å grunnleggje bilprodusenten Tesla, og sit no som administrerende direktør i selskapet?
- 9 På verdsbasis er basketball ein av det mest populære idrettane. Kor mange spelarar har kvart lag på banen?
- 10 Kva heiter dei fire norske skeiselparane som på 70-talet gjekk under kallenamnet «dei fire s-ane»?
- 11 Kva vert ferjesambandet mellom Moss og Horten kalla?
- 12 Kva stoff, som har eigne predikantar, har det kjemiske symbolet S?
- 13 Danskane kallar brettspølet for Matador, kva heiter det på norsk?
- 14 Kva år starta NRK P2 sendingane sine?
- 15 Kva var det siste verket Mozart skreiv?
- 16 I kva fylke ligg IIseng fengsel?
- 17 Kva amerikansk artist har sunge songar som «The Passenger», «Lust for Life» og «Candy»?
- 18 Kva bilprodusent laga modellen Manta på 70- og 80-talet?
- 19 Kva tre ingrediensar skal eit klassisk BLT-smørbrød i alle fall innehalde?
- 20 Kva spenning vert brukt i vanlege, norske stikkontaktar?

- 1 University of California, Berkeley
- 2 Raudstrupe
- 3 Madrid, Spania
- 4 JOWST (Joakim With Steen og Aleksander Walimann)
- 5 Reitan mat
- 6 Arbeiderpartiet
- 7 Hjulert (Dharmahjulert)
- 8 Elon Musk
- 9 Fem
- 10 Jan Egil Storholt, Kay Arne Stenshjemmet, Sten Stensen og Amund Sjøbrend
- 11 Bastøferga
- 12 Svoel
- 13 Monopol
- 14 1984
- 15 Requiem
- 16 Hedmark
- 17 Iggy Pop
- 18 Opel
- 19 Bacon, salatblad og tomat
- 20 230 volt (med litt slingringssmonn)

Han var ikkje ein truande mann,
men følte likevel at dette kunne få følgjer.

KRAMBUA

Ja takk, eg tingar:

- ☐ **Soga om Fridtjov den frøkne**
Frå gamalnorsk til nynorsk ved Jon Fosse.
Kr 199,- (før kr 249,-)

- ☐ **T-skjorte** (Hugs å krysse av for farge og storleik!)
Til NyNorsk-kampanjen

Fargar: ☐ kvit ☐ svart

For damer:

Storleikar: ☐ s ☐ m ☐ l ☐ xl ☐ xxl

For menn:

Storleikar: ☐ s ☐ m ☐ l ☐ xl ☐ xxl

Kr 150,-

- ☐ **Fleecejakke** (Hugs å krysse av for farge og storleik!)
med logoen til Noregs Mållag på brystet.

For damer:

Fargar: ☐ kornblå ☐ rosa

Storleikar: ☐ s ☐ m ☐ l ☐ xl

For menn:

Fargar: ☐ azurblå ☐ grå

Storleikar: ☐ s ☐ m ☐ l ☐ xl ☐ xxl

Kr 220,-

- ☐ **Ostehøvel i stål, blank**
frå Bjørklund.
Kr 190,-

- ☐ **Ostehøvel i stål, matt**
frå Bjørklund
Kr 170,-

- ☐ **Refleks**
Mjuk refleks, 7 cm i diameter,
med logo. Absolutt noko ein vil
bli sett med.
Kr 30,-

- ☐ **Bok : Vil du vera venen min?**
Fantastisk barnesongbok med
sogar frå Hallingdal. Utgjeven
av Buskerud Mållag, Gol Mållag,
Hemsedal Mållag, Hol Mållag
og Ål Mållag. Arne Moslåtten
har vore redaktør. Illustrert av
Ingunn Wiken. Med notar og
besifring.
Kr 350,-

- ☐ **Pledd med logo**
frå Røros Tweed
Kr 1500,-

- ☐ **CD: Aasmund Nordstoga: Guten**
Songar av Asmund
Olavsson Vinje.
Kr 99,-

- ☐ **Krus**
Med trykket: *Det går
mangt eit menneske og
ser seg fritt ikring for
Ivar Aasens skuld.*
Tarjei Vesaas, 1950
Kr 160,-

- ☐ **Krus** Med trykket: *Skogen stend, men han
skifter sine tre.* Olav H. Hauge, 1965
Kr 160,-

- ☐ **1 eller 20 jakkemerke**
☐ «NyNorsk»
☐ «Aasenbiletet»
☐ «Slepp nynorsken til»
☐ «Gjennom ord blir verda stor»
Kr 10,-, kr 50,- for 20 stk.

- ☐ **1 eller 20 jakkemerke**
«Takk, Ivar Aasen!»
Kr 10,-, kr 50,- for 20 stk.

- ☐ **Kulepenn** «Skriv nynorsk»
5 for kr 50,-

- ☐ **Notatbok blå**
☐ **Notatbok svart**
Linjert notatbok med slagordet «Gjennom ord
blir verda stor!» Hardt omslag med stofftrekk.
Kr 125,-

- ☐ **Notatbok natur**
Ulinjert notatbok med Ivar Aasen på framsida
og «Noregs Mållag» på baksida. Hardt omslag
med strie.
Kr 75,-

- ☐ **Skistroppar**
To skistroppar med borrelås, 26 cm lange.
Høver til langrennsski, uavhengig av målform
og målføre.
Kr 50,-

- ☐ **Noreg-skjerf**
Kr 150,-

- ☐ **Måleband**
Kr 50,-

- ☐ **Aasen-panneband**
i ull.
Kr 350,-

**Kryss av, klipp ut
eller kopier
og send tinginga til:**
Noregs Mållag,
Lilletoget 1,
0184 Oslo

Eller: send e-post til
krambua@nm.no,
ring til 23 00 29 30,
eller gå inn på www.
nm.no
Porto kjem i tillegg.

Sjå innom heimesida for andre tilbod. Hugs at vi kan gå tom for somme artiklar.
Det er såleis ikkje sikkert at du får alt du tingar.

Namn: _____

Adresse: _____

Postnr./poststad: _____

Telefonnr./e-post: _____

MEDLEMSVERVING

I fjor hadde Noregs Mållag det **høgste medlems-talet på 25 år**, med 12 411 betalende medlemmer. I løpet av 2016 fekk vi 1000 nye medlemmer, 600 av desse etter regionsaka på Vestlandet blei kjend 15. september. Det er alt no over 10 000 betalende medlemmer i 2017, og det er eit godt resultat så tidleg på året.

NYTT MATERIELL TIL VERVING

Vi ønskjer å setje arbeidet med å **verve nye medlemmer** langt fram i år. Skrivarstova vil lage mykje nytt materiell til bruk i lokallaga. Desse samlar vi på eit tingingsark, og vi oppmodar alle lokallaga om å lage vervestand(ar) i sitt lokalmiljø med oppdatert materiell, helst i samband med marknader, festivalar eller andre tilskipingar. Det finst mange andre stader lokallaga også kan verve, til dømes ved å vitje lærarrommet på ein skule, lokalavisa eller liknande. Om lag vil verve på Facebook eller i andre sosiale medium, kan skrivarstova også hjelpe til med det.

SNART ER DET KONFIRMASJONSTID

Skal du i konfirmasjon, gravferd, bryllaup eller dåp denne våren eller sommaren? Nokre butikkar har **helsingskort på nynorsk**, andre ikkje. Noregs Mållag sel helsingskort med dikt av mellom andre Ingvar Moe. Sjå innom Krambua på www.nm.no og finn det kortet du likar.

ORGANISASJONSMIDLAR

I år har styret i Noregs Mållag sett av 250 000 kroner i organisasjonsmidlar. **Alle lokallag og fylkeslag kan søkje**. Det er ingen søknadsfrist. Søknadene vert handsama på styremøte etterkvart som dei kjem inn.

KULTURLOTTERI 2017

Kulturlotteriet er **ei viktig inntektskjelde** for Noregs Mållag, og eit godt høve for lokallaga til å skaffe seg inntekter. I dette Norsk Tidend ligg det ved ein loddgiro slik at alle medlemmer kan tinge lodd.

I tillegg kan alle lag i Noregs Mållag selje lodd. Alle lag som sel lodd, får 9 kroner for kvart selde lodd. Salsperiode er frå 1. april til 31. desember 2017.

Sel lokallaget lodd, blir det vinst til målarbeidet både lokalt og sentralt – alle tener på det.

I Kulturlotteriet 2017 er det til saman 818 vinstar til ein samla verdi av kr 160 250,-. Toppvinsten er som vanleg ein reisesjekk og i år er summen auka til 8.000 kroner. 2. vinst er eit Rørospledd, 3. vinst er eit abonnement på Syn og Segn, 4. vinst er den praktfulle boka Jomfru Morgonsoli og andre eventyr og 5. vinst er ein plasterboks.

Lodda er vanlege skrapelodd, der ein vinn om ein får tre like symbol. Vinnarlodd skal sendast inn til skrivarstova, og vi sender ut vinstane etter kvart som vi får inn vinnarlodd.

Vil laget ditt selje lodd? Send ei tinging i ein e-post til krambua@nm.no.

NORSK TIDEND

Framhald av Fedraheimen og Den 17de Mai

Prent: Nr1Trykk as
Opplag: 13 750
Abonnement: kr. 250,- per år

Annonser:
Annonseprisar: kr 9,00,-/mm
Tillegg for tekstsida: kr 0,50,-/mm
Spaltebreidd: 45 mm
Kvartside: kr 3 000,-
Halvsida: kr 5 000,-
Heilsida: kr 9 000,-
Ilegg til avisa: kr 1,00 pr. stk.

Alle prisar er eks. mva. Ved lysing i fleire nummer kan vi diskutere særskilde avtalar.

Stofffrist nr. 2-2017:
1. juni

NOREGS MÅLLAG
www.nm.no

Tilskrift:
Lilletorget 1,
0184 OSLO
Telefon: 23 00 29 30
E-post: nm@nm.no

Kontoradresse:
Lilletorget 1, 0184 OSLO

Bankgiro: 3450.19.80058

Leiar: Magne Aasbrenn
Mobil: 979 70 065
E-post: magne.aasbrenn@nm.no

Tilsette:

Gro Morken Endresen,
dagleg leiar,
tlf. 23 00 29 37 • 957 85 560,
gro.morken@nm.no

Erik Grov, organisasjonskonsulent,
tlf. 23 00 29 30, erik.grov@nm.no,

Per Henning Arntsen, økonomikonsulent,
tlf. 23 00 29 34, per.arntsen@nm.no

Ingar Arnøy, skulemålsskrivar,
tlf. 23 00 29 36 • 975 29 700,
ingar.arnoy@nm.no

Hege Lothe, informasjonskonsulent,
tlf. 926 48 348, hege.lothe@nm.no

Kjartan Helleve, informasjonskonsulent,
tlf. 23 00 29 32 • 943 97 998
kjartan.helleve@nm.no

Marit Aakre Tenno, politisk rådgjevar,
tlf. 454 71 716, marit.tenno@nm.no

NORSK MÅLUNGDOM
malungdom.no

Tilskrift: Postboks 285 Sentrum,
0103 Oslo
Telefon: 23 00 29 40
E-post: skriv@nynorsk.no

Bankgiro: 3450.65.48707

Leiar: Synnøve Marie Sætre,
Telefon: 926 95 330 • 23 00 29 40,
E-post: synnovemarie@nynorsk.no

Skrivar: Kirsti Lunde,
Telefon: 482 64 518,
E-post: kirsti.lunde@nynorsk.no

Nynorsk er ein del av det norske DNA'et,
og er i seg sjølv ei viktig forteljing om
nasjonsbygging, vilje og identitet.

Bergens Tidende på leiarplass
etter Høgre sitt sidemålsvedtak

» PÅ TAMPEN

DENNE TEKSTEN STARTA eigenleg på ein restaurant. Me hadde tinga eit godt måltid, og maten skulle kellenen leggja på tallerken ved bordet. Me var svoltne og kjende det lukta god mat. Då han var ferdig, og me sat med matretten framfor oss, oppdaga me at han hadde sutla litt mat på bordduken. For ikkje-hardingar så betyr sutla å søla. Vera litt uheldig, er no ein ting, det kan til og med henda ein røynd kelner. Men å ikkje rydda vekk det han hadde sutla, det var ikkje heilt bra. Han hadde nok ikkje sett det og berre skunda seg vidare til neste bord.

EG KOM TIL tenkja på korleis me ungane var innprenta at me ikkje skulle sutla, korkje med matbordet heime, og i alle fall ikkje når me sat til bords i besøk. Å sutla mat eller drikke var teikn på at me ikkje fått skikkeleg oppfostring. Slikt gjekk på familieæra laus, spesielt morsæra. «Ho var ei sutla» kunne vaksne seia om jenter som var litt ustødige på hendene når dei skulle servera suppe i festlag. Ikkje greitt for urøynde ungjenter slike gonger.

Å SUTLA KUNNE ha ei anna tyding òg. «Han sutla og drakk» eller berre «sutla» var klår melding om at han (det var berre hankjønnet dette galdt) likte alkoholhaldig drikke litt for godt. Mange kunne ordna seg sjølve i Sørkjolen med sider og anna alkoholdrikke, og stundom var det nok somme som sutla litt i meste laget.

DET GÅR EI «sannsoge» om ein som var dugeleg tyrst etter nokre dagars sutling. På heimveg stakk han innom ein nabo som han visste alltid hadde sider på lager. Naboen forstod med ein gong kvar landet låg, men lesta ikkje gå. Han berre snakka om vør og vind, og om ikkje han skulle starta med å skjera or frukttrea; dette var tidleg i mars månad. Etter ei stund med turrprat, kunne ikkje sutlaren dy seg; han spurde om han ikkje kunne få ei flaska sider. Nei, meinte naboen. «Det ser ut til at du har fått nok for ei stund». «Ja, men eg er so syrgjeleg tyrst, eg treng litt sider no.» Naboen trekte den tyrste karen skikkeleg opp, og til slutt sa han: «Du skal få ei flaska sider dersom du går og legg deg med fulle klede i bekken.» Nei, det ville sutlaren ikkje, det fekk no vera måte på, leggja seg i ein bekk i mars månad. Drøset gjekk mellom karane, og naboen såg til at han heldt interessa for den ventande siderflaska oppe. Til slutt reiste sutlaren seg opp i full lengde, såg på naboen og utbraut med overtydande patos: «Ein får bruka vitet den som har det; eg legg meg i bekken!» Han so gjorde, og siderflaska vart hans. Moralen må vera at det finst ein logikk for det meste. Dette er nok døme på det ein kan kalla sutlingslogikk.

MAGNE VELURE
Frå bloggen jakobvelure.no

Oppdagaren: Forfattar og omsettar Kristin Sørdsdal oppdaga sjølv dei italienske Elena Ferrante-bøkene og fekk overtalt Samlaget til å gje dei ut på norsk.

Foto: Jan M. Lillebo

Prisdryss for Ferrante-omsettar

» Forfattar og omsettar Kristin Sørdsdal er kåra til «Årets storegut» for sine nynorske omsettingar av bøkene som vert kalla Napoli-kvartetten.

Litteraturdagane i Vinje, som deler ut prisen, meiner at Sørdsdal og Det Norske Samlaget viser at nynorsk ikkje er eit hinder for å nå mange lesarar.

Bøkene som er skrivne av ein italiensk forfattar under psevdonymet Elena Ferrante, er omsette til over 40 språk og har vorte ein internasjonal bestseljar. Her heime er dei nynorske omsettingane selde i over 300 000 eksemplar.

Nyleg fekk Sørdsdal også Kritikarprisen for si omsetting av *Historia om det tapte barnet*, den fjerde og avsluttande

boka i bokserien om veninnene Elena og Lila.

I tillegg lanserte Samlaget og Sørdsdal denne månaden *Svikne dagar*, ein roman Elena Ferrante skreiv før suksesserien. Forlaget og omsettaren følgjer opp med *Den dunkle dottera* i september og *Kvelande kjærleik* neste vår.

Då Sørdsdal vitja Kristiansund 9. mars for å snakka om virket sitt som forfattar og omsettar, roste ho den italienske forfattaren bak pseudonymet Elena Ferrante for å la bøkene tala for seg.

– Kanskje har ho tenkt at no skal omsettaren endeleg fram i ljuset, i og med at ho ikkje er det. Ferrante-bøkene har gitt meg stor fridom, sa Sørdsdal ifølgje Tidens Krav.